

Simbolička igra djece u kontekstu usvajanja vještina za svakodnevni život

---

Frković, Dona

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Applied Health Sciences / Zdravstveno veleučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:139:900835>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Repository / Repozitorij:

[Sveznalica](#)

Zdravstveno veleučilište
Preddiplomski stručni studij radne terapije

DONA FRKOVIĆ

SIMBOLIČKA IGRA DJECE U KONTEKSTU USVAJANJA VJEŠTINA ZA
SVAKODNEVNI ŽIVOT

Završni rad

ZAGREB, 2023.

Zdravstveno veleučilište
Preddiplomski stručni studij radne terapije

SIMBOLIČKA IGRA DJECE U KONTEKSTU USVAJANJA VJEŠTINA ZA
SVAKODNEVNI ŽIVOT

Završni rad

STUDENTICA:
DONA FRKOVIĆ

MENTORICA:
dr.sc. ANDREJA BARTOLAC

ZAGREB, 2023

ZAHVALE

Zahvaljujem se svojoj profesorici i mentorici Andreji Bartolac na nesebičnom dijeljenju znanja te savjetima i prijedlozima s kojima mi je pružila potporu i podršku pri pisanju završnog rada. Također, zahvaljujem se svim profesorima Zdravstvenog veleučilišta koji su pokazali razumijevanje i pružili mi podršku na mom ne baš jednostavnom putu školovanja uz trudnoću, kasnije dijete i odgoj. Zahvaljujem se i svojim roditeljima bez kojih sve ovo ne bi bilo moguće i svojim prijateljima, posebice Marini i Sabini koje su bile uz mene od početka do kraja. Zahvaljuem se i svojoj kćerkici od tri godine koja mi je bila najveća snaga i motivacija.

SAŽETAK

U ovom radu, koristeći se detaljnim metodološkim pristupom pregleda literature, provodi se temeljita analiza o tome kako igra utječe na različite aspekte dječjeg razvoja. Proučavaju se pojmovi kao što su senzomotorički, psihosocijalni, emocionalni, ekonomski, te društveni razvoj. Rad donosi opsežnu analizu različitih kategorija igara. To uključuje funkcionalne igre, koje su usmjerene na temeljne motoričke vještine poput trčanja; konstruktivne igre, gdje se djeca bave izgradnjom objekata; simboličke igre, koje dopuštaju djeci da preuzmu različite uloge i stvaraju vlastite scenarije; te igre zasnovane na pravilima, koje promoviraju strukturu i timsku suradnju.

Jedan od ključnih segmenata rada posvećen je simboličkoj igri, jer ona omogućuje djeci da razvijaju kreativnost, oblikuju pojmove i interpretiraju svijet oko sebe na jedinstven način. Također, rad istražuje terapijske aspekte igre. Terapija igrom, kako je opisano, ključna je u poticanju pozitivnog rasta i razvoja, dok se radna terapija fokusira na poticanje djece da aktivno sudjeluju u svakodnevnim aktivnostima, pritom koristeći igru kao sredstvo za postizanje cilja.

Osim toga, rad detaljno opisuje pristupe, metode i taktike koje radni terapeuti primjenjuju kako bi integrirali igru u terapiju, čime se dodatno ističe njezin značaj u svakodnevnom životu djece. Kroz sve navedeno, rad spaja teorijsku podlogu s praktičnim iskustvima iz domene dječje igre, pružajući sveobuhvatnu, duboku i dobro promišljenu perspektivu o važnosti igre u životu djece

Ključne riječi: dječja igra, razvojni značaj, okupacijski značaj, socijalni značaj, terapija

SADRŽAJ	
SAŽETAK.....	4
1.UVOD	1
2. RAZVOJNI, OKUPACIJSKI I SOCIJALNI ZNAČAJ DJEČJE IGRE	3
2.1.Definiranje dječje igre.....	3
2.2. Vrste dječje igre i njihov razvojni značaj.....	6
2.2.1.Funkcionalna igra.....	7
2.2.2.Konstruktivna igra.....	8
2.2.3.Simbolička igra.....	9
2.2.4. Igra s pravilima.....	10
3. SIMBOLIČKA IGRA U KONTEKSTU AKTIVNOSTI DNEVNOG ŽIVOTA – OKUPACIJSKA PERSPEKTIVA	11
3.1. Definiranje simboličke igre i okupacijske perspektive	12
3.2.Utjecaj simboličke igre na svakodnevne aktivnosti djece.....	14
3.3. Integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti	14
3.4. Primjeri primjene simboličke igre u radnoj terapiji.....	15
3.5. Prednosti i izazovi primjene simboličke igre u radnoj terapiji.....	20
3.6. Buduće perspektive i smjerovi za daljnje istraživanje simboličke igre u radnoj terapiji..	21
4. PRIMJENA IGRE U TERAPIJI	21
4.1. Igra u radnoj terapiji	22
4.2. Terapija igrom – razlike i sličnosti u odnosu na igru u radnoj terapiji	26
5. PREGLED I ZNAČAJ OKUPACIJA DJECE	28
5.1. Definiranje dječje okupacije.....	29
5.2. Vrste dječje okupacije.....	31
5.3. Značaj dječje okupacije.....	34
5.4. Dječje okupacije u različitim kulturološkim i socijalnim kontekstima	36
5.5. Povezanost između uravnoteženih dječjih okupacija i dječjeg zdravlja i dobrobiti	37
6.1. Definiranje uloge radnog terapeuta.....	39
6.2. Radni terapeut kao edukator	40
6.3. Radni terapeut kao zagovornik prava djece na pristup važnim okupacijama	40
6.4. Izazovi i buduća perspektiva u praksi radnih terapeuta s djecom	41
7. ZAKLJUČAK.....	42
LITERATURA	44

1.UVOD

Igra kao temeljna okupacija djeteta zaslužuje detaljnu analizu i proučavanje zbog svog iznimnog utjecaja na dječji razvoj, učenje i socijalizaciju. Ovaj rad nastoji pružiti dubinsko razumijevanje ove složene, no esencijalne aktivnosti, pri čemu je primarna svrha istražiti njen razvojni, okupacijski i socijalni značaj.

Nikada nije dovoljno istaknuti koliko je igra vitalan dio dječjeg života. Osim što je izvor zabave i radosti, igra je nezamjenjiv instrument kojim se djeca upoznaju s okolinom, stvaraju prve društvene veze i razvijaju vještine potrebne za daljnje životne izazove. U ovom kontekstu, igra nije samo način provođenja vremena, već nezaobilazan proces koji izgrađuje temelje dječje psiho-socijalne, kognitivne i motoričke dobrobiti.

Cilj ovog rada je istražiti i razmotriti dječju igru u svim njenim aspektima, uključujući i njen utjecaj na dječji razvoj te važnost za terapijske intervencije. Uzimajući u obzir okupacijski pristup, posebna se pažnja posvećuje razumijevanju igre ne samo kao sredstva za postizanje terapijskih ciljeva, već i kao vitalne okupacije koja oblikuje djetetov svakodnevni život.

U razmatranju dječje igre iz okupacijske perspektive, ovaj rad pruža pregled različitih vrsta igara i istražuje kako one utječu na dječji razvoj i socijalizaciju. Rad nastoji objasniti kako igra služi kao alat za razumijevanje dječjeg svijeta i kako terapeuti mogu iskoristiti ovu moćnu aktivnost kako bi potaknuli pozitivne ishode za djecu s kojima rade.

Kroz ovu analitičku i integrativnu perspektivu, ovaj rad nastoji pružiti temeljit uvid u ključne aspekte dječje igre, njen značaj u okviru radne terapije i njen doprinos ukupnom razvoju djece. Ovim se radom želi potaknuti daljnja razmišljanja i istraživanja o igri kao ključnoj okupaciji u djetinjstvu.

Središnji cilj rada je analizirati ključne aspekte dječje igre, od njezine definicije i tipova, do razvojnih i terapijskih implikacija. Prvenstveno, rad usmjerava fokus na različite vrste igara - funkcionalnu, konstruktivnu, simboličku i igru s pravilima - i kako svaka od njih doprinosi različitim aspektima dječjeg razvoja.

Drugi bitan aspekt rada je analiza simboličke igre, njezinih karakteristika i njenog mjesta u svakodnevnim aktivnostima djece. Simbolička igra, kao poseban oblik igre u kojem djeca koriste objekte, akcije ili ideje kako bi predstavila druge objekte, akcije ili ideje, od iznimne je

važnosti za razvoj dječje kreativnosti, kognitivnih vještina i socijalnih kompetencija, a u konačnici i kao zaigrani oblik istraživanja i uvježbavanja svakodnevnih okupacija.

Jedan od najvažnijih aspekata ovog rada jest analiza uloge igre u terapijskom kontekstu, posebice u okviru radne terapije. Rad istražuje kako terapeuti mogu koristiti igru kao sredstvo za postizanje terapijskih ciljeva, bilo da se radi o poboljšanju motoričkih vještina, poticanju socijalne interakcije ili podršci kognitivnom razvoju. Također, ovaj rad istražuje i ulogu radnog terapeuta u promicanju igre kao ključne dječje okupacije. Radni terapeuti su stručnjaci koji su u stanju pružiti podršku djeci kako bi mogla maksimalno koristiti potencijal igre za svoj razvoj i dobrobit.

Kroz sve ove elemente, ovaj rad nastoji pružiti temeljito i sveobuhvatno razumijevanje dječje igre, njenog značaja i potencijala za unaprjeđenje dječjeg razvoja i dobrobiti. U tom smislu, ovaj pregledni rad služi kao vrijedan izvor informacija za sve one koji rade s djecom, uključujući roditelje, učitelje i terapeute.

Istraživačka pitanja koja se postavljaju u ovom radu uključuju:

- Kako se definira dječja igra i koje su njezine karakteristike?
- Koje su vrste dječje igre i kako svaka od njih doprinosi dječjem razvoju?
- Kako se simbolička igra manifestira u kontekstu svakodnevnih aktivnosti i koje su njezine implikacije za radnu terapiju?
- Kako se igra koristi u radnoj terapiji i terapiji igrom, i koje su sličnosti i razlike između ovih pristupa?
- Kakva je uloga radnog terapeuta u promicanju igre kao ključne okupacije u dječjem životu?

Metodologija koja se koristi u ovom radu uključuje pregled literature, s posebnim naglaskom na knjige, članke i izvještaje koji se odnose na dječju igru, razvoj, radnu terapiju i terapiju igrom. Ova sveobuhvatna i integrirana analiza omogućuje dubinsko razumijevanje teme i pruža osnovu za daljnje istraživanje i diskusiju.

2. RAZVOJNI, OKUPACIJSKI I SOCIJALNI ZNAČAJ DJEČJE IGRE

Dječja igra, univerzalna aktivnost koja se proteže kroz sve kulture i generacije, predstavlja važan element u razvoju djeteta. Njen značaj često se podcjenjuje, ali igra je mnogo više od pukog zabavljanja - ona je središnja komponenta dječjeg rasta i učenja. Ona ne samo da potiče motorički, kognitivni i socijalni razvoj, već također ima bitan značaj u okupacijskom smislu, oblikujući interese, vještine i navike koje će dijete koristiti tijekom cijelog svog života.

U ovom poglavlju prvo će se definirati što se točno podrazumijeva pod pojmom dječje igre, njenom prirodom i svrhama. Nakon toga, fokus se prebacuje na različite vrste igara, uključujući funkcionalnu igru, koja potiče razvoj motoričkih vještina i razumijevanja svijeta; konstruktivnu igru, koja potiče kreativnost i rješavanje problema; simboličku igru, gdje djeca koriste predmete, akcije ili ideje za predstavljanje drugih predmeta, akcija ili ideja; te igre s pravilima koje uče djecu o strukturi i pravilima.

Nadalje, poseban je fokus stavljen na karakteristike simboličke igre, s obzirom na njen ključan značaj u dječjem razvoju. Kroz kontekstualizaciju simboličke igre u svakodnevne aktivnosti - okupacijsku perspektivu - produbit će se razumijevanje kako igra oblikuje dječju percepciju i interakciju s njihovim svijetom.

Ovo će poglavlje ilustrirati kako igra - jednostavna, te spontana aktivnost ima duboki i dalekosežni utjecaj na živote djece, ističući njen razvojni, okupacijski i socijalni značaj.

2.1. Definiranje dječje igre

Definiranje pojma dječja igra svakako nije lagan zadatak, s obzirom na sveobuhvatnu i složenu prirodu ove fenomenalne aktivnosti. Igra se mijenja u skladu s kontekstom i kroz vrijeme, mijenjajući svoje oblike i značenja. Pojednostavljeno, može se reći da se igra često percipira kao aktivnost koju djeca biraju, koja je intrinzično motivirana i usmjerena na proces (Visković, Sunko & Mendeš, 2019). Istraživanje Visković, Sunko i Mendeš (2019) sugerira da igra može biti definirana na različite načine, ovisno o teoretskom okviru ili disciplini. Na primjer, za psihologe, igra može biti način da se djeca suoče sa svijetom oko sebe, dok je za sociologe igra mogla biti sredstvo kroz koje djeca uče o socijalnim normama i vrijednostima.

U obrazovnom kontekstu, igra se često vidi kao alat za poticanje učenja i razvoja. Canning (2022) napominje da igra pruža djeci prilike za stjecanje razumijevanja svijeta oko sebe, razvijanje socijalnih i emocionalnih vještina, kreativnosti, samoregulacije i kognitivnih sposobnosti. Ovo odražava složenu prirodu igre i širok raspon njenih potencijalnih koristi za dječji razvoj. Kervin i Mantei (2022) nadalje ističu kako igra omogućuje djeci da kontroliraju situaciju, dopuštajući im da eksperimentiraju s različitim ulogama u sigurnom okruženju. Pritom se ističe kako igra može biti prostor u kojem djeca mogu istraživati i oblikovati svoje identitete, razvijajući samopouzdanje i samopoštovanje. Prema tome, definicija igre može se mijenjati ovisno o kontekstu, ali osnovna jezgra ostaje ista: igra je središnja, slobodno izabrana aktivnost koja implicitno pruža djeci prilike za istraživanje, učenje i rast.

Iako se igra na prvi pogled može doživjeti samo kao zabava, te ispunjavanje slobodnog vremena, istraživanja jasno ukazuju na njen ključan značaj u razvoju djece. Canning (2022), u svom radu, ističe da igra pruža djeci priliku za stjecanje razumijevanja svijeta oko sebe. Kroz igru, djeca stječu dragocjene socijalne i emocionalne vještine, razvijaju kreativnost, uče samoregulaciju i usvajaju kognitivne sposobnosti. Ove sposobnosti su od vitalnog značaja za cjelokupni razvoj djeteta i njegovu pripremu za buduće izazove. Slično, Kervin i Mantei (2022) naglašavaju kako igra pruža jedinstvenu priliku djeci da preuzmu kontrolu nad narativom. Ovo omogućuje djeci da eksperimentiraju s različitim ulogama i situacijama u sigurnom i kontroliranom okruženju. Kroz ovaj proces, djeca uče kako navigirati kroz socijalne interakcije, razvijaju empatiju i razumijevanje za druge, stječu samopouzdanje i uče kako se nositi s novim i nepoznatim situacijama. Ovi aspekti igre su iznimno važni za razvoj djetetove socijalne kompetencije i emocionalne inteligencije. Stoga, iako se igra može činiti kao bezazlena dječja zabava, njen utjecaj i značaj seže mnogo dalje. Kroz igru, djeca stječu životne vještine, razvijaju svoju osobnost i pripremaju se za budućnost. Kao što ova dva istraživanja pokazuju, igra je nezaobilazni dio dječjeg razvoja i ne smije se podcijeniti.

Različite vrste igara imaju mogućnost poticanja različitih aspekata dječjeg razvoja, kako u smislu kognitivnih sposobnosti, tako i socijalnih i emocionalnih vještina. Primjerice, istraživanje koje su proveli Glauser-Abou Ismail, Pahl i Tschiesner (2022) ukazuje na to kako igra zasnovana na fizici može potaknuti razumijevanje fizikalnih koncepta. Djeca kroz ovakav oblik igre mogu istraživati svoje okruženje, testirati hipoteze i doći do zaključaka o načinu na koji svijet funkcionira, razvijajući pritom kritičko razmišljanje i rješavanje problema.

S druge strane, Van Dijk-Wesseliusa i sur. (2022) istraživala je kako promjene u okruženju za igru mogu utjecati na ponašanje djece tijekom igre. Rezultati su ukazali na to da djeca, kada su izložena novim i stimulativnim okruženjima, prilagođavaju svoje ponašanje i način igre. Ovo ističe važnost raznolikog i bogatog okruženja koje potiče djecu na istraživanje, eksperimentiranje i učenje kroz igru. Ova dva istraživanja ilustriraju kako različite vrste igara i okruženja u kojima se igra odvija mogu obogatiti dječji razvoj na različite načine. Bilo da je riječ o razumijevanju fizikalnih zakona ili prilagodbi novom okruženju, igra pruža djeci dragocjene prilike za učenje i razvoj.

Važnost igre se ne ograničava samo na individualni razvoj djeteta, već se ističe i u kontekstu interakcije između roditelja i djece. Istraživanje koje su proveli Runcan, Petracovschi i Borca (2012) ističe kako igra može poslužiti kao sredstvo za poboljšanje i dubljenje veze između roditelja i djece. Kroz igru, roditelji mogu bolje razumjeti svoje dijete, njegove interese, strahove i snove. Ova interakcija pruža djeci osjećaj sigurnosti i pripadnosti, ali također omogućuje roditeljima da bolje razumiju i usmjere djetetov razvoj. Igra omogućuje djeci da se izraze na način koji im je prirodan i zabavan. U ovom kontekstu, roditelji imaju priliku promatrati i sudjelovati u djetetovim aktivnostima, pružajući im dublji uvid u njihove kognitivne i emocionalne procese. Kroz igru, roditelji mogu uočiti djetetove interese, talente, izazove s kojima se suočava, ali i njegove strategije rješavanja problema. Ova interakcija omogućuje roditeljima da pruže podršku i poticaj svojoj djeci, ali i da usmjere njihov razvoj na najučinkovitiji način. Na taj način, igra postaje prostor za učenje, rast i povezivanje, pružajući koristi ne samo za dijete, već i za cijelu obitelj. Kroz igru, roditelji i djeca mogu stvoriti zajedničke uspomene, jačati svoje veze i unaprijediti svoje međusobne odnose, dok djeca istodobno razvijaju vještine i znanja koja će im biti potrebna tijekom cijelog života.

Istraživanje koje su proveli Colliver i sur. (2022) donosi fascinantne uvide o dugoročnim učincima igre na dječji razvoj. Prema njihovim nalazima, slobodna igra u ranom djetinjstvu može biti pokazatelj razvoja samoregulacije nekoliko godina kasnije. Samoregulacija, sposobnost upravljanja vlastitim ponašanjem, emocijama i mislima, ključna je vještina za postizanje osobnog i akademskog uspjeha.

Dodatno, istraživanje koje su proveli Lifter i sur. (2022) pokazuje kako se igra s objektima kod djece razvija u složene obrasce. Ovaj oblik igre pruža djeci priliku da eksperimentiraju s različitim scenarijima i situacijama, koristeći igračke i druge objekte kako bi kreirali vlastite priče. Ovaj oblik igre ne samo da potiče dječju maštu i kreativnost, već također pomaže u

razvoju njihovih kognitivnih sposobnosti, uključujući planiranje, rješavanje problema i uzročno-posljedično razmišljanje. Ova istraživanja ilustriraju složenost i dubinu utjecaja igre na dječji razvoj. Ne samo da igra pruža djeci priliku za trenutačnu zabavu i istraživanje, već igra također postavlja temelje za njihov dugoročni razvoj i učenje, oblikujući način na koji djeca percipiraju i interakciju s svijetom oko sebe.

S obzirom na ove nalaze, jasno je da je igra važan dio dječjeg života, s dubokim i trajnim učincima na njihov razvoj. Stoga je potrebno daljnje istraživanje ove teme kako bi se bolje razumjelo kako igra može poticati dječji razvoj i kako je najbolje integrirati igru u obrazovne i terapijske kontekste.

2.2. Vrste dječje igre i njihov razvojni značaj

Dječja igra ne može se svoditi na jednostavnu, jednoobraznu aktivnost. Naprotiv, ona obuhvaća širok spektar različitih vrsta igara, svaka sa svojim jedinstvenim značajkama i doprinosom razvoju djece. Ove vrste igara uključuju funkcionalnu igru, konstruktivnu igru, simboličku igru i igru s pravilima. Svaka od ovih vrsta igara ima svoj specifičan utjecaj na dječji razvoj, pružajući djeci priliku da uče i rastu kroz različite oblike igre.

Funkcionalna igra odnosi se na jednostavne, ponavljajuće aktivnosti, poput valjanja lopte ili skakanja, koje pružaju djeci priliku za razvoj motoričkih vještina i razumijevanje uzročno-posljedičnih odnosa. Konstruktivna igra, s druge strane, uključuje stvaranje ili konstruiranje nečega, poput građenja kule od kocaka, što može potaknuti razvoj prostornih vještina, rješavanje problema i kreativnosti. Simbolička igra, poznata i kao igra pretvaranja, pruža djeci priliku da eksperimentiraju s različitim ulogama i scenarijima, potičući njihovu maštu, socijalne i praktične vještine, te sposobnost empatije. Na kraju, igra s pravilima, koja uključuje igre s unaprijed definiranim pravilima, poput društvenih ili sportskih igara, može potaknuti razvoj dječje sposobnosti da slijedi pravila, surađuje s drugima i upravlja frustracijama.

U sljedećim će se poglavljima detaljnije razmotriti svaka od ovih vrsta igara i njihov specifični doprinos dječjem razvoju.

2.2.1. Funkcionalna igra

Funkcionalna igra predstavlja jedan od temeljnih načina na koji djeca započinju interakciju s fizičkim svijetom. U ovom obliku igre, djeca koriste svoje tijelo i objekte iz svog okruženja kako bi istražili različite načine kretanja i djelovanja (Stevanović, 2003). Ovakva vrsta igre često započinje jednostavnim, ponavljajućim radnjama poput tresenja zvečke ili bacanja predmeta na pod, ali s vremenom postaje sve složenija kako dijete stječe nove motoričke vještine i razumijevanje svijeta oko sebe (Duran, 2011).

Na primjer, Glauser-Abou Ismail, Pahl i Tschiesner (2022) ističu kako funkcionalna igra može potaknuti razumijevanje fizikalnih koncepta u djece. Kroz aktivnosti poput guranja, povlačenja, dizanja i bacanja objekata, djeca uče o težini, gravitaciji, silama i kretanju. Kroz ovakve aktivnosti, djeca također razvijaju svoje motoričke vještine, koordinaciju i fine motoričke vještine, što su sve ključni aspekti njihovog fizičkog razvoja.

Prema istraživanju Pereire i sur. (2023), funkcionalna igra također može potaknuti socijalni razvoj djece. Kroz interakciju s materijalima i rekvizitima u svom okruženju, djeca često započinju igru s drugim djecom, učeći na taj način o dijeljenju, suradnji, pregovaranju i rješavanju konflikta. Također, funkcionalna igra omogućuje djeci da eksperimentiraju s objektima na kreativan način, pružajući im priliku da istraže različite mogućnosti i ishode. Yang, Chen i Zheng (2023) ističu kako ova vrsta igre može doprinijeti razvoju kreativnosti i mišljenja temeljenog na rješavanju problema kod djece. Ukupno gledajući, funkcionalna igra predstavlja važan dio dječje igre, igrajući vitalnu ulogu u različitim aspektima njihovog razvoja.

Funkcionalna igra predstavlja osnovu u kojoj dijete počinje otkrivati svijet oko sebe kroz direktan kontakt i interakciju s objektima. Kroz ovaj oblik igre, dijete postaje maleni istraživač, koristeći svoje tijelo i objekte oko sebe kako bi razumjelo kako svijet funkcionira. Kroz ovo istraživanje, djeca počinju razumjeti uzročno-posljedične veze, razvijaju motoričke sposobnosti i počinju shvaćati kako njihove akcije utječu na okolinu (Glauser-Abou, Pahl i Tschiesner, 2022).

Pereira i sur. (2023) dalje naglašavaju važnost takvog interaktivnog i istraživačkog aspekta funkcionalne igre kroz koncept *loose parts* igre. Ova vrsta igre podrazumijeva pružanje različitih neoblikovanih materijala djetetu, poput blokova, štapova, konopca, kamenčića i

slično, koji nisu dio strukturirane igračke ili igre. Ovakav pristup potiče djecu da budu kreativna, eksperimentiraju i samostalno oblikuju svoju igru.

Također, Yang, Chen i Zheng (2023) ističu da funkcionalna igra, posebno ona koja uključuje interakciju s različitim objektima i materijalima, može poticati socijalni razvoj djece. Kroz dijeljenje, pregovaranje i suradnju oko materijala i ideja, djeca uče važne socijalne vještine i razumijevanje. Ukupno gledano, funkcionalna igra je temeljna komponenta dječje igre te ima izniman značaj u njihovom fizičkom, kognitivnom i socijalnom razvoju. Osim što potiče motorički i senzorički razvoj, ovaj oblik igre također promiče kreativnost, rješavanje problema i socijalne vještine.

Kroz zajedničku igru, djeca usvajaju osnove socijalnih interakcija, uče o dijeljenju, čekanju na red, pridavanju značaja tuđim idejama i izražavanju vlastitih (Yang, Chen i Zheng, 2023). Tako funkcionalna igra postaje osnova za socijalizaciju i razvoj emocionalne inteligencije. Nadalje, funkcionalna igra otvara put prema složenijim oblicima igre, kao što je simbolička igra. U simboličkoj igri, djeca koriste objekte, akcije ili ideje kako bi predstavila druge objekte, akcije ili ideje. To je igra *kao da*, gdje se, na primjer, blok može pretvoriti u automobil, a kartonska kutija u kuću. Ova vrsta igre odražava napredak u dječjem kognitivnom razvoju, omogućujući djeci da se izražavaju, eksperimentiraju s različitim ulogama i situacijama, te da komuniciraju svoje misli i osjećaje (González-Sala i sur., 2021).

Zaključno, funkcionalna igra predstavlja važan aspekt dječje igre, doprinoseći razvoju motoričkih i senzoričkih vještina, razumijevanju svijeta oko sebe, socijalnim vještinama, kreativnosti i rješavanju problema. Kroz ovu vrstu igre, djeca imaju priliku istraživati, eksperimentirati i učiti na način koji je prirodan i zabavan za njih.

2.2.2. Konstruktivna igra

U svojem istraživanju, AlgoLittle (2022) ističe kako konstruktivna igra može imati važnu ulogu u razvoju algoritamskog razmišljanja. Algoritamsko razmišljanje, koje uključuje sposobnost identificiranja koraka potrebnih za rješavanje problema, osnovna je komponenta kodiranja i računalnih vještina. Kroz konstruktivnu igru, djeca se suočavaju s konceptima poput mjerenja, brojanja i razumijevanja prostora, stvarajući tako temelje za razvijanje ovih ključnih vještina.

Istraživanje objavljeno od strane Good Play Guide (2021) naglašava kako konstruktivna igra potiče učenje kroz otvorenu igru. Bilo da se radi o stvaranju tornja od kockica, oblikovanju figurica od plastelina, ili čak kreiranju vlastitih priča kroz pisanje, konstruktivna igra promovira kreativnost, rješavanje problema i samostalno učenje.

Weber i Leuchter (2022) su kroz svoje istraživanje otkrili da konstruktivna igra može poticati razvoj samopouzdanja i razumijevanja stabilnosti kod djece. Djeca koja se igraju s kockicama i drugim materijalima za izgradnju uče o konceptima kao što su ravnoteža, težina i stabilnost. Ove igre također potiču razvoj vještina rješavanja problema i inženjeringa.

Chewter (2022) potvrđuje važnost manipulativne igre, poput igre s kockicama, u razvoju finih motoričkih vještina, koordinacije oka i ruke, kao i percepcije oblika i prostora. Osim toga, konstruktivna igra može poticati razumijevanje svijeta oko sebe, kao i vještine planiranja i predviđanja.

Park (2019) pak naglašava važnost uloge učitelja u konstruktivnoj igri. Učitelji mogu podržavati djecu pružanjem odgovarajućih materijala, postavljanjem izazovnih zadataka i postavljanjem pitanja koja potiču djecu na razmišljanje.

Konstruktivna igra pruža djetetu priliku da istražuje, eksperimentira, stvara i uči na svoj način. Kroz ovaj oblik igre, djeca razvijaju širok spektar vještina, od finih motoričkih vještina i koordinacije oka i ruke, do kreativnosti, rješavanja problema, algoritamskog razmišljanja i još mnogo toga.

2.2.3.Simbolička igra

Simbolička igra, koja se često naziva i igra pretvaranja, iznimno je važna u razvoju djece. Ova vrsta igre obuhvaća kreativne aktivnosti u kojima djeca koriste objekte, akcije ili ideje kako bi predstavila druge objekte, akcije ili ideje. Kroz simboličku igru, djeca ne samo da razvijaju svoju maštu, već također stječu vještine koje su od velikog značaja za razumijevanje svijeta oko sebe (Mcilroy, 2022; Twinkl, 2023).

Orr i Geva (2015) istaknuli su vezu između simboličke igre i razvoja jezika. Njihovo istraživanje pokazuje da simbolička igra može pridonijeti razvoju dječjeg vokabulara i gramatičke strukture. Kroz igru pretvaranja, djeca prakticiraju i razvijaju jezične koncepte u kontekstu koji ima smisla za njih.

Kao što ističu Madhusudan, Nam, Alur, Karydis, Chandlee, Koirala (2015), simbolička igra može se koristiti i kao alat za razvoj složenijih kognitivnih vještina, uključujući algoritamsko razmišljanje. Djeca koja se bave simboličkom igrom mogu razviti vještine potrebne za rješavanje problema i razumijevanje složenih sistema.

Sve u svemu, simbolička igra ima ključnu ulogu u poticanju razvoja mašte, kreativnosti, jezičnih i kognitivnih vještina kod djece. Kroz ovaj oblik igre, djeca se pripremaju za razumijevanje i interakciju s kompleksnijim konceptima i idejama koje će susresti tijekom svog daljnjeg razvoja.

González-Sala i sur. (2021) dodatno ističu važnost simboličke igre u kontekstu djece s poremećajima iz autističnog spektra. Njihov pregled istraživanja sugerira da simbolička igra može biti korisna u razvijanju socijalne interakcije, komunikacijskih vještina i emocionalne ekspresije kod djece s ovim poteškoćama.

Stoga, iz ovih različitih perspektiva, postaje jasno da simbolička igra nije samo oblik zabave, već ključni alat za učenje i razvoj djece, s potencijalom za utjecaj na različite aspekte njihovog razvoja.

2.2.4. Igra s pravilima

Kroz igre s pravilima, djeca razvijaju važne životne vještine. Naučiti se pridržavati pravila igre znači razumjeti i poštivati granice, što je vještina koja se kasnije može primijeniti u svakodnevnim životnim situacijama. Osim toga, ove igre pružaju djeci priliku za razvijanje socijalnih vještina, učenje suradnje, poboljšanje komunikacijskih vještina i razvijanje sposobnosti rješavanja problema (Pgpedia, 2022).

Kao što Klabbers i van der Waals (1989) ističu, pravila su središnji element svake igre. Oni oblikuju igru, definiraju njezin tijek i utječu na ishod. Bilo da su pravila stroga ili fleksibilna, ona pružaju strukturu koja omogućuje djeci da razumiju i predvide tijek igre.

Istraživanje Klabbersa i van der Waalsa (1989) daje dublji uvid u ulogu pravila u igrama. Igrači se pridržavaju pravila igre, koja služe kao okvir i vodič za njihove akcije tijekom igre. Pravila također pomažu igračima da razumiju očekivane radnje i ponašanja u kontekstu igre. Osim toga, pravila mogu utjecati na izazove s kojima se igrači suočavaju tijekom igre, oblikujući na taj način njihovo iskustvo i utječući na ishod igre. Pravila, bila ona rigidna ili fleksibilna, pružaju strukturu koja omogućava igračima da razumiju i predvide tijek igre.

Rigidna pravila su često jasna i precizna, s minimalnom slobodom za interpretaciju. S druge strane, fleksibilna pravila mogu ostaviti prostor za interpretaciju, omogućavajući igračima veću kreativnost i inovativnost u igri. Istraživanje dalje naglašava kako pravila mogu potaknuti igrače na strateško razmišljanje i donošenje odluka. Igrači koriste pravila kako bi planirali svoje poteze, procijenili moguće scenarije i izabrali najbolju strategiju za postizanje cilja.

U svim ovim istraživanjima, pravila igre se ističu kao bitan element igre koji oblikuje interakcije igrača, ishode igre i učenje koje se odvija kroz igru. Ova uloga pravila u igrama ima direktne paralele s pravilima u širem kontekstu života, gdje pravila oblikuju naše interakcije, ishode i učenje. Tako igra s pravilima postaje snažno sredstvo kroz koje djeca uče o socijalnim pravilima, posljedicama njihovog kršenja i važnosti pridržavanja pravila.

3. SIMBOLIČKA IGRA U KONTEKSTU AKTIVNOSTI DNEVNOG ŽIVOTA – OKUPACIJSKA PERSPEKTIVA

Simbolička igra, često nazvana i igra pretvaranja, važan je aspekt dječjeg razvoja, pružajući djeci priliku za istraživanje, eksperimentiranje i izražavanje kroz igru. S druge strane, okupacijska perspektiva se fokusira na važnost svakodnevnih aktivnosti ili okupacija u životima pojedinaca, gledajući kako te aktivnosti utječu na njihovo zdravlje, dobrobit i ukupnu kvalitetu života. Povezivanje ova dva koncepta, simboličke igre i okupacijske perspektive, otvara novo područje razumijevanja kako djeca koriste igru kao sredstvo za navigaciju kroz svakodnevne izazove i kako to utječe na njihov razvoj.

U ovom poglavlju raspravljat će se o definiciji simboličke igre i okupacijske perspektive, te o njihovom međusobnom odnosu. Istražit će se kako simbolička igra utječe na dnevne aktivnosti djece i kako se ona može integrirati u njihove svakodnevne rutine. U kontekstu radne terapije, analizirat će se kako se simbolička igra može primijeniti kao terapijska intervencija, koristeći konkretne primjere iz prakse.

Raspravljat će se nadalje o prednostima i izazovima primjene simboličke igre u radnoj terapiji, te o tome kako ona može pridonijeti poboljšanju dječje sposobnosti da se uključe u svakodnevne aktivnosti.

Na kraju, pogledat će se prema budućnosti, razmišljajući o smjerovima za daljnje istraživanje simboličke igre u kontekstu radne terapije, s posebnim naglaskom na kako se ova igra može koristiti za unaprjeđenje dječje dobrobiti i razvoja.

3.1. Definiranje simboličke igre i okupacijske perspektive

Simbolička igra, koja se često opisuje kao igra pretvaranja, važna je komponenta dječjeg razvoja. Ona omogućuje djeci da koriste objekte, geste ili ideje kako bi predstavili druge objekte, radnje ili koncepte, pružajući im na taj način prostor za eksperimentiranje i istraživanje svoje okoline na siguran i kontroliran način (McCune-Nicolich, 1981). Kroz simboličku igru, djeca razvijaju kognitivne i socijalne vještine, uče kako da komuniciraju svoje misli i ideje, te kako da razumiju i interpretiraju svijet oko sebe (Petrović-Sočo, 2014).

Okupacijska perspektiva, s druge strane, predstavlja koncept koji je u središtu radne terapije. Prema Pierceu (2001), okupacijska perspektiva istražuje način na koji svakodnevne životne aktivnosti ili okupacije, utječu na zdravlje, dobrobit i kvalitetu života pojedinca. Ove aktivnosti nisu nužno povezane s zaposlenjem, već mogu obuhvatiti širok spektar aktivnosti koje čine svakodnevnicu pojedinca, uključujući igru, učenje, brigu o sebi i druge.

Povezivanje simboličke igre s okupacijskom perspektivom može pružiti značajan uvid u način na koji igra može biti integrirana u svakodnevne aktivnosti i kako može potaknuti razvoj djece. Istraživanja pokazuju da simbolička igra može pridonijeti razvoju vještina potrebnih za uspješno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima (Stagnitti i Unsworth, 2000). Na primjer, kroz simboličku igru, djeca mogu učiti kako da rješavaju probleme, donose odluke, razvijaju kreativnost i socijalizaciju, što su sve važne vještine koje im mogu pomoći u svakodnevnim aktivnostima.

S druge strane, okupacijska perspektiva fokusira se na važnost svakodnevnih aktivnosti, ili *okupacija*, u životu pojedinca. Prema Pierceu (2001), okupacija se odnosi na sve aktivnosti koje ljudi obavljaju u svrhu samoostvarenja, uključujući rad, igru, odmor, samozbrinjavanje i sudjelovanje u društvenim i kulturnim aktivnostima. Okupacija nije samo sredstvo preživljavanja, već i sredstvo za izražavanje vlastitog identiteta i smisla.

Povezivanje simboličke igre i okupacijske perspektive može pružiti nove uvide u razumijevanje kako ove dvije komponente međusobno djeluju i oblikuju dječji razvoj. Kroz simboličku igru, djeca ne samo da razvijaju svoje kognitivne i socijalne vještine, već i stječu temeljne praktične vještine koje su potrebne za uspješno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima. S druge strane, okupacijska perspektiva može pomoći stručnjacima da bolje

razumiju i podrže ove procese, pružajući djeci potrebne resurse i prilike za igru i učenje u svakodnevnim aktivnostima (Stagnitti i Unsworth, 2000; Denzin, 1975).

U tom kontekstu, radna terapija nastoji poboljšati sposobnost pojedinca da se angažira u svakodnevnim aktivnostima, pružajući mu strukturirane, smislene aktivnosti koje podupiru razvoj neophodnih vještina. Primjenom ovakvog pristupa, radna terapija može bitno pridonijeti poboljšanju kvalitete života pojedinca, poticanju njegove neovisnosti i samoostvarenja.

U svjetlu dječjeg razvoja, simbolička igra može biti smatrana jednom od važnih okupacija djetinjstva. Kroz igru, djeca ne samo da se zabavljaju, već kroz nju također uče, istražuju svijet oko sebe, usvajaju nove vještine i prilagođavaju se svakodnevnim rutinama. Dakle, razumijevanje simboličke igre u okviru okupacijske perspektive može pružiti dublji uvid u to kako igra oblikuje dječji razvoj i priprema ih za uspješno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima.

U radu Petrović-Sočo (2014), naglasak je stavljen na simboličku igru kao bitan element dječjeg razvoja, ističući njen značaj za razvoj socijalnih, kognitivnih i emocionalnih vještina. Autorica ovog rada ističe kako simbolička igra pruža djeci priliku da se izraze, istraže različite situacije i preispitaju sebe u različitim kontekstima. Sa druge strane, u radu Stagnitti i Unsworth (2000), autori donose okupacijsku perspektivu na igru, tvrdeći da je igra integralni dio dječjeg razvoja i da terapeuti mogu koristiti igru kao alat u radnoj terapiji. Oni naglašavaju kako igra može pomoći djeci u razvijanju životnih vještina, uključujući socijalne vještine, kognitivne sposobnosti i sposobnost rješavanja problema.

Prema ovim autorima, integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti i radna terapija mogu biti veoma važne za poboljšanje dječje participacije u različitim aktivnostima i poticanje njihovog sveukupnog razvoja. Simbolička igra, kroz imitaciju stvarnog svijeta, može pomoći djeci da bolje razumiju svijet oko sebe i kako se u njemu snalaziti, dok radna terapija može pomoći djeci da se bolje integriraju u svakodnevne aktivnosti, poboljšaju svoje vještine i povećaju svoju samostalnost. Stoga, simbolička igra može biti korisno sredstvo u terapijskom kontekstu, koje terapeuti mogu koristiti kako bi potaknuli razvoj i uključenost djece.

3.2. Utjecaj simboličke igre na svakodnevne aktivnosti djece

Simbolička igra ima izniman značaj u svakodnevnom životu djece. Kroz igru, djeca ne samo da se zabavljaju, već i uče o svijetu oko sebe, razvijaju socijalne, emocionalne i kognitivne vještine i otkrivaju kako se snaći u različitim situacijama (Denzin, 1975). Kroz simboličku igru, djeca mogu istraživati, imitirati i rekonstruirati različite aspekte svakodnevnog života, što može imati direktan utjecaj na njihovu sposobnost sudjelovanja u svakodnevnim aktivnostima.

Prema McCune-Nicolich (1981), simbolička igra pruža djeci platformu na kojoj mogu razviti svoje razumijevanje simbola i apstraktnog mišljenja, vještine koje su iznimno bitne za učenje jezika i komunikaciju. Također, ističe kako ova vrsta igre može poslužiti kao sredstvo za razvijanje socijalnih vještina i prilagođavanje na društvene norme.

U radu Stagnitti i Unsworth (2000), autori naglašavaju važnost simboličke igre u kontekstu radne terapije. Oni ističu kako simbolička igra može pomoći djeci da se bolje uključe u svakodnevne aktivnosti, potičući njihov razvoj i povećavajući njihovu samostalnost. Kroz simboličku igru, djeca mogu razviti vještine potrebne za sudjelovanje u različitim aktivnostima, uključujući vještine rješavanja problema, socijalne vještine i vještine samokontrole.

Petrović-Sočo (2014) dodatno naglašava kako simbolička igra omogućuje djeci da eksperimentiraju s različitim ulogama i situacijama, potičući njihovu kreativnost i maštu. Ovo može imati direktan utjecaj na njihovu sposobnost da se uključe u svakodnevne aktivnosti i prilagode se novim situacijama.

Na kraju, Pierce (2001) ističe kako simbolička igra može biti važan element u radnoj terapiji, pružajući terapeutima alat koji mogu koristiti kako bi potaknuli dječji razvoj i potaknuli njihovu participaciju u svakodnevnim aktivnostima. Kroz igru, radni terapeuti mogu pomoći djeci da se prilagode i uključe u svakodnevne aktivnosti, poboljšaju svoje vještine i povećaju svoju samostalnost.

3.3. Integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti

Integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti djece važan je aspekt njihovog razvoja i učenja. Kroz igru, djeca imaju priliku eksperimentirati s različitim ulogama, situacijama i

idejama na način koji je za njih siguran i podržavajući (Denzin, 1975). Kroz simboličku igru, djeca mogu preuzeti različite uloge, istraživati različite situacije i koristiti svoju maštu da bi stvorila simboličke reprezentacije stvarnog svijeta. Istraživanje McCune-Nicolich (1981) naglašava važnost simboličke igre za razvoj dječjeg razumijevanja simbola i apstraktnog mišljenja. Autori ističu kako simbolička igra omogućuje djeci da istražuju i razumiju svijet oko sebe na način koji je prikladan njihovoj razini razvoja.

U radu Stagnitti i Unsworth (2000), autori ističu kako je integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti od iznimne važnosti za radnu terapiju. Kroz simboličku igru, radni terapeuti mogu pomoći djeci da razviju vještine potrebne za sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima, kao što su vještine rješavanja problema, socijalne vještine i vještine samokontrole. Rad Petrović-Sočo (2014) naglašava važnost simboličke igre za razvoj kreativnosti i mašte kod djece. U radu se ističe kako simbolička igra omogućuje djeci da eksperimentiraju s različitim idejama i konceptima, što može poticati njihovu kreativnost i maštu. Bulgarelli i Bianquin (2021) dodatno ističu kako simbolička igra može poslužiti kao sredstvo za promicanje dječjeg razvoja i učenja. Oni ističu kako integracija simboličke igre u svakodnevne aktivnosti može potaknuti djecu da se aktivnije uključe u proces učenja i razvoja.

Pierce (2001) naposljetku ističe važnost integracije igre u svakodnevne aktivnosti kao bitan aspekt radne terapije. Autor ističe kako igra može pružiti strukturirane, smislene aktivnosti koje potiču djecu na angažman, što može poboljšati njihovu sposobnost da se uključe u svakodnevne aktivnosti i poboljša njihovu ukupnu dobrobit.

3.4. Primjeri primjene simboličke igre u radnoj terapiji

Primjeri primjene simboličke igre u radnoj terapiji mogu biti raznovrsni, ovisno o specifičnim potrebama i sposobnostima pojedinog djeteta. Evo nekoliko primjera kako se simbolička igra može koristiti u radnoj terapiji:

Igra pretvaranja je vrsta simboličke igre u kojoj djeca koriste svoju maštu da bi preuzela uloge različitih likova i stvorila hipotetske scenarije. Kroz ove aktivnosti, djeca ne samo da se zabavljaju, već također uče i razvijaju niz ključnih vještina (McCune-Nicolich, 1981). Na primjer, kada se djeca pretvaraju da su liječnici, ne samo da se igraju koristeći medicinske

igračke ili opremu, već također usvajaju načine ponašanja, komunikacije i interakcije koji su tipični za ovu ulogu. Zapravo se djeca igraju doktora i pritom mogu preuzimati različite uloge i izmjenjivati ih, pristajati na određenu ulogu i pripisana ponašanja te tako iskusiti kao je biti liječnik, a kako pacijent. Oni mogu postavljati dijagnoze, pružati tretmane i pružiti brigu i suosjećanje svojim pacijentima. Kroz ovu igru, djeca ne samo da se upuštaju u složene scenarije, već također razvijaju socijalne vještine, emocionalnu inteligenciju i sposobnost rješavanja problema.

Slično tome, kada se djeca pretvaraju da su učitelji, moraju usvojiti vještine komunikacije i vođenja koje su potrebne za tu ulogu. Djeca se igraju škole i u toj igri mogu preuzeti ulogu učiteljice. Oni mogu podučavati svoje igračke ili druge djecu, kreirati lekcije i ocjenjivati radove. Ovo može pomoći djeci da razviju svoje vještine planiranja, organiziranja i vođenja. Kada se djeca pretvaraju da su vatrogasci, mogu se suočiti s različitim hitnim situacijama i moraju pronaći načine kako ih riješiti. To može pomoći u razvijanju njihove sposobnosti brzog razmišljanja, donošenja odluka i rješavanja problema. U svim ovim primjerima, radni terapeuti mogu koristiti igre pretvaranja kao sredstvo za razvoj vještina koje su potrebne djeci u svakodnevnom životu. Kroz vođene igre, terapeuti mogu pomoći djeci da prepoznaju i svladaju izazove s kojima se mogu suočiti u stvarnim svijetu (Stagnitti i Unsworth, 2000).

Igra uloga, ili *role-play*, specifičan je oblik simboličke igre koji pruža djeci priliku da istraže različite socijalne situacije i uloge na siguran i kontroliran način. Ova vrsta igre može biti izuzetno korisna u radnoj terapiji, jer pomaže djeci da bolje razumiju i usvoje ključne životne vještine potrebne za uspješno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima. Na primjer, u simuliranoj situaciji kupovine u trgovini, dijete može preuzeti ulogu kupca, dok terapeut može igrati ulogu prodavača. Kroz ovu interakciju, dijete ima priliku vježbati različite vještine poput komunikacije, pregovaranja, planiranja (poput izrade popisa za kupovinu) i rješavanja problema (kao što je razumijevanje koliko novca treba potrošiti ili kako reagirati ako nešto što žele kupiti nije dostupno). Također, može se učiti i o vrijednosti novca i matematičkim vještinama prilikom plaćanja za kupljene proizvode.

Slika 1. Primjer simulirane dječje igre prodavača

Izvor: <https://www.learning4kids.net/2012/05/16/imaginative-play-ice-cream-shop/>

Drugi primjer može uključivati simulaciju školske situacije, gdje dijete može preuzeti ulogu učenika, a terapeut ulogu učitelja. Ova igra uloga može pomoći djeci da se pripreme za stvarne školske situacije, razvijajući vještine kao što su podizanje ruke pri postavljanju pitanja, suradnja s drugima na timskim projektima, poštivanje pravila u razredu i razumijevanje očekivanja i rutina u školskom okruženju. Iz ovih primjera vidljivo je kako igra uloga, kada se primjenjuje u radnoj terapiji, može pružiti djeci priliku za učenje i prakticiranje važnih socijalnih, emocionalnih i kognitivnih vještina na način koji je zabavan, angažiran i relevantan za njihov svakodnevni život.

Simboličke igre, koje uključuju korištenje predmeta ili akcija kao simbola za nešto drugo, važan su aspekt dječje igre i mogu imati važnu ulogu u radnoj terapiji. Ove igre omogućuju djeci da izraze svoje misli, osjećaje i ideje na način koji je intuitivan i prirodan za njih. Jedan od načina na koji radni terapeuti mogu integrirati simboličku igru u proces je kroz korištenje materijala za igru, kao što su igračke, umjetnički materijali ili svakodnevni predmeti, koji mogu predstavljati nešto drugo. Na primjer, dijete može koristiti drvene blokove kako bi izgradilo kuću, automobil ili čak cijeli grad. Kroz ovu aktivnost, dijete ima priliku koristiti svoju maštu i kreativnost, a ujedno i razvijati vještine kao što su planiranje, rješavanje problema, motoričke vještine i prostorna percepcija. Osim toga, simbolička igra može pomoći djeci da bolje razumiju i obrađuju različite situacije ili osjećaje. Na primjer, lutka ili plišana životinja mogu poslužiti kao simbol za prijatelja ili člana obitelji, a dijete ju može koristiti za izražavanje svojih osjećaja ili rekonstrukciju neke stvarne situacije.

Korištenje igračkama u radnoj terapiji pruža djeci platformu za izražavanje svojih osjećaja, razumijevanje društvenih dinamika i vježbanje scenarija iz stvarnog svijeta. Lutke i plišane životinje, posebice, često se koriste kao alati za simboličku igru. Primjerice, lutka može poslužiti kao simbol za osobu, omogućujući djetetu da kroz igru istražuje različite socijalne situacije. Dijete može odigrati različite uloge, kao roditelj, učitelj ili prijatelj lutke, stječući pritom uvid u različite perspektive i socijalne odnose. Ova vrsta igre može pružiti djeci siguran kontekst za eksperimentiranje s različitim emocionalnim reakcijama i međuljudskim interakcijama.

Slično tome, plišane životinje mogu poslužiti kao simbolički zamjenici za ljude ili druge životinje, omogućujući djeci da kroz igru istražuju različite aspekte odnosa, skrbi i međusobne interakcije. Ovakve igre mogu biti posebno korisne za djecu koja se suočavaju s izazovima u socijalnoj interakciji ili emocionalnom razumijevanju. Uz to, kroz simboličku igru s igračkama, djeca mogu razvijati brojne druge vještine, poput finih motoričkih vještina kroz manipulaciju s malim predmetima, kognitivnih vještina kroz rješavanje problema, te jezičnih vještina kroz verbalnu interakciju tijekom igre. Sve ove aktivnosti pokazuju kako integracija simboličke igre u radnu terapiju može pružiti djeci bogatu, fleksibilnu i poticajnu okolinu za učenje i razvoj.

Dramatizacija priča je snažan alat u radnoj terapiji, koji omogućava djeci da istraže različite uloge, scenarije i događaje kroz igru. Ova vrsta aktivnosti može pružiti djeci sigurno i poticajno okruženje u kojem mogu razvijati svoje verbalne i neverbalne komunikacijske vještine, poboljšavati svoje socijalne interakcije i razvijati svoju kreativnost. Kroz dramatizaciju priča, djeca se mogu staviti u uloge različitih likova, doživljavajući situacije i dileme s kojima se ti likovi suočavaju. Ovo može poboljšati njihovo razumijevanje sekvencijalnih događaja, uzročno-posljedičnih veza i perspektiva drugih ljudi. Osim toga, dramatizacija priča može potaknuti djecu na kreativno razmišljanje, jer moraju osmisliti i izvesti različite scenarije i rješenja. To također može pružiti priliku za vježbanje donošenja odluka i rješavanja problema.

Na primjer, djeca bi mogla dramatizirati priču o izgubljenom psu, pri čemu svako dijete preuzima određenu ulogu - vlasnika psa, prolaznika, veterinara i slično. Kroz ovu aktivnost, djeca mogu vježbati verbalnu komunikaciju, empatiju, timski rad i kreativno rješavanje problema. U tom kontekstu, dramatizacija priča može biti koristan alat za integraciju

simboličke igre u svakodnevne aktivnosti, pružajući djeci priliku za holistički razvoj kroz igru.

Sve ove metode omogućuju djeci da eksperimentiraju s različitim situacijama i idejama u sigurnom i strukturiranom okruženju. Kroz simboličku igru, radni terapeuti mogu pomoći djeci da razvijaju ključne vještine potrebne za svakodnevne aktivnosti.

Simbolička igra u terapijskom pristupu senzoričke integracije postaje sve značajnija tema unutar stručnih krugova radnih terapeuta koji rade s djecom. Prema Cross i Coster (1997), klinički tekstovi koji se bave tretmanima i teorijama senzoričke integracije već dugo navode igru kao ključnu metodu u ostvarivanju terapijskih ciljeva. Ipak, tek su nedavna istraživanja počela detaljnije istraživati ovu komponentu intervencije.

Jedno od ključnih otkrića koje su Cross i Coster (1997) identificirali odnosi se na frekvenciju i karakteristike simboličke igre koje terapeuti i djeca koriste tijekom terapije senzoričke integracije. U njihovom istraživanju simbolička igra je prepoznata kao glavna karakteristika sesija tretmana senzoričke integracije. Oni su, naime, kroz proučavanje 41 video snimke terapijskih sesija (koje su uključivale 21 dijete i 12 terapeuta) zaključili da postoji korelacija između upotrebe simboličke igre i dobi djeteta, kao i s određenim aspektima terapeutske interakcije (npr. traženje pomoći od strane djeteta, suradnja).

Osim toga, u drugom istraživanju Dunkerley, Tickle-Degnen i Coster (1997) istraživali su interakcije između terapeuta i djeteta u sredini sesija senzoričke integracije. Iako konkretne informacije o tom istraživanju nisu navedene, moguće je pretpostaviti da su terapeuti kroz simboličku igru poticali djecu na aktivnost i suradnju.

Ova istraživanja upućuju na to da simbolička igra može biti snažan alat u rukama terapeuta kada je riječ o senzoričkoj integraciji. Osim što potiče suradnju između djeteta i terapeuta, simbolička igra može podržati djecu u uspješnom obavljanju aktivnosti, što Cross i Coster (1997) ističu kao ključno otkriće.

Zanimljivo je napomenuti da, iako se simbolička igra često koristi u terapijskom pristupu Ayres senzoričke integracije, njezina upotreba u kontekstu poremećaja iz spektra autizma ima posebnu dimenziju. Jarrold, Boucher i Smith (1993) provodili su pregled koji se bavio simboličkom igrom kod djece s poremećajem iz spektra autizma, sugerirajući potencijalno različite pristupe i rezultate u tom kontekstu.

Simbolička igra svakako zasigurno ima važnu ulogu u terapijskom pristupu senzoričke integracije, ali radni terapeuti trebaju biti svjesni svih aspekata i potencijalnih izazova prilikom njezine primjene.

3.5. Prednosti i izazovi primjene simboličke igre u radnoj terapiji

Primjena simboličke igre u radnoj terapiji donosi niz prednosti, ali isto tako predstavlja i određene izazove. Jedna od bitnih prednosti jest činjenica da igra sama po sebi ima intrinzičnu vrijednost za djecu, obzirom da je ona zabavna, angažirajuća i motivirajuća. To može pomoći da terapijske intervencije budu atraktivnije i prihvatljivije za djecu (Denzin, 1975; McCune-Nicolich, 1981).

Simbolička igra može doprinijeti razvoju širokog spektra vještina. To uključuje socijalne vještine, kreativnost, jezične vještine, kognitivne vještine i motoričke vještine (Stagnitti i Unsworth, 2000; Petrović-Sočo, 2014). Kroz igru, djeca također mogu istražiti i obraditi svoje osjećaje, suočiti se s novim situacijama i isprobati različite strategije rješavanja problema (Bulgarelli i Bianquin, 2021). Ipak, integrirano gledajući, simbolička igra u radnoj terapiji važan je medij usvajanja različitih vještina kroz odigravanje svakodnevnih situacija i okupacija pri čemu djeca usvajaju proceduralne, instrumentalne i socijalne vještine.

No, primjena simboličke igre u radnoj terapiji može donijeti i određene izazove. Jedan od glavnih izazova je prilagodba igre specifičnim potrebama i sposobnostima svakog djeteta. Ovo može zahtijevati značajne vještine i iskustvo od strane terapeuta (Pierce, 2001).

Također, procjena i mjerenje napretka u simboličkoj igri može biti teško, jer igra često uključuje složene i suptilne promjene u dječjem ponašanju. Terapeuti stoga moraju razviti osjetljive i pouzdane metode za procjenjivanje napretka u igri (Bulgarelli i Bianquin, 2021).

Unatoč ovim izazovima, mnogi stručnjaci smatraju da su prednosti simboličke igre u radnoj terapiji takve da prevladavaju potencijalne izazove. Istraživanja pokazuju da kroz kreativno i svjesno korištenje simboličke igre, radni terapeuti mogu pomoći djeci da poboljšaju svoje vještine, samopouzdanje i dobrobit.

3.6. Buduće perspektive i smjerovi za daljnje istraživanje simboličke igre u radnoj terapiji

Razumijevanje i korist od simboličke igre u radnoj terapiji već je dobro utemeljena, a praksa i istraživanja u ovom području stalno se razvijaju. No, kako se društvo i tehnologija mijenjaju, a sa njima i način na koji djeca provode svoje vrijeme i igraju se, radni terapeuti moraju se prilagoditi i nastaviti istraživati nove mogućnosti primjene simboličke igre (Pierce, 2001).

Jedan od potencijalnih smjerova za daljnje istraživanje je razvijanje konkretnijih smjernica za integraciju simboličke igre u radnu terapiju. Iako su neki pristupi već dobro dokumentirani, postoji prostor za preciznije upute koje bi mogle pomoći terapeutima da maksimiziraju korist od ove vrste igre (Stagnitti i Unsworth, 2000).

S obzirom na brz razvoj tehnologije, proučavanje kako se simbolička igra može primijeniti u digitalnom kontekstu mogao bi biti drugi korak. Na primjer, istraživanja bi se mogla usmjeriti na primjenu simboličke igre kroz videoigre ili druge interaktivne digitalne platforme.

Daljnje istraživanje može se također usmjeriti na utjecaj simboličke igre na specifične populacije, kao što su djeca s određenim poremećajima ili poteškoćama. Na primjer, istraživanja bi mogla proučiti kako simbolička igra može poticati socijalne vještine kod djece s poremećajima iz spektra autizma ili drugih neurorazličitosti.

Konačno, buduća istraživanja bi mogla istražiti kako se simbolička igra može bolje integrirati u obrazovni kontekst. Istraživanja bi mogla pružiti uvid u to kako učitelji i obrazovni stručnjaci mogu koristiti simboličku igru kako bi poboljšali učenje i angažman učenika (Bulgarelli i Bianquin, 2021).

Iako je simbolička igra već važna komponenta radne terapije, postoji još puno prostora za daljnje istraživanje i inovacije. Nastavkom istraživanja, radni terapeuti će biti bolje opremljeni da koriste ovaj moćan alat i poboljšaju kvalitetu života svojih pacijenata.

4. PRIMJENA IGRE U TERAPIJI

Igra je sastavni dio dječjeg života, ne samo kao izvor zabave već i kao element njihova razvoja. U kontekstu terapije, igra postaje još važnija, koristeći se kao alat za poticanje učenja, razvoja vještina i poboljšanja dobrobiti. Ovo poglavlje će se usredotočiti na primjenu igre u terapiji, posebno gledajući kroz prizmu radne terapije i terapije igrom.

Prvi dio ovog poglavlja, podnaslova 3.1., bavit će se ulogom igre u radnoj terapiji. Kroz nekoliko podpoglavlja, raspravit će se značaj igre u radnoj terapiji, vrste igara koje se koriste, primjena igre u različitim terapijskim kontekstima, te evaluacija i praćenje napretka kroz igru.

Drugi dio ovog poglavlja, podnaslova 3.2., fokusirat će se na terapiju igrom, njezine sličnosti i razlike u odnosu na igru u radnoj terapiji. Ovo područje će se dalje istraživati kroz definiranje terapije igrom, usporedbu s radnom terapijom, identifikaciju ključnih razlika između dvije metode, te mogućnosti njihove integracije u pružanju sveobuhvatne terapijske intervencije.

Svaki od ovih dijelova poglavlja oslanja se na široki spektar istraživanja, uključujući radove Denzina, McCune-Nicolich, Stagnitti i Unsworth, Petrović-Sočo, te Piercea, među ostalima. Kroz ovaj detaljni pregled, ovo će poglavlje pružiti temeljit uvid u ulogu i značaj igre u terapijskom kontekstu.

4.1. Igra u radnoj terapiji

Integracija igre u radnu terapiju, kako ističu Parham i Fazio (2007), neophodna je za sveobuhvatan pristup usmjeren na dijete. Igra se ne smatra isključivo sredstvom za postizanje terapijskih ciljeva, već je prepoznata i kao ključna okupacija u dječjem životu. Kroz igru, djeca istražuju svijet, usvajaju i vježbaju nove vještine, izražavaju se i uče nositi s izazovima svakodnevnog života. Unutar okvira radne terapije, igra služi višestrukim svrhama. Ona omogućuje djetetu da se angažira u aktivnostima koje su značajne i motivirajuće, dok istovremeno podržava razvoj širokog spektra vještina - od motoričkih i kognitivnih, do socijalnih i emocionalnih (Lynch i Moore, 2016).

S obzirom na raznolikost i kompleksnost igre, različite vrste igara se koriste u radnoj terapiji. Rodger i Ziviani (2010) naglašavaju važnost strukturiranih i nestrukturiranih igara, igara s pravilima, društvenih igara, konstrukcijskih igara, te mnogih drugih. Svaka od ovih igara pruža specifične terapijske prednosti, omogućujući terapeutu da prilagodi terapijske intervencije specifičnim potrebama i interesima svakog djeteta.

Budući da radna terapija zahtijeva individualizirani i fleksibilni pristup, igra se može primijeniti u različitim terapijskim kontekstima. Može se koristiti u individualnoj terapiji u kliničkom okruženju, grupnoj terapiji u školi ili terapiji u kućnim uvjetima. Ova fleksibilnost omogućava radnim terapeutima da prilagode svoj pristup specifičnim potrebama i okruženju svakog djeteta (*Occupational Therapy and Play Practice Guideline*, 2022).

Evaluacija i praćenje napretka također su važni aspekti radne terapije, a igra pruža brojne mogućnosti za to. Kroz igru, terapeuti mogu procijeniti različite aspekte dječjeg razvoja, od motoričkih i kognitivnih vještina, do socijalnog ponašanja i emocionalne dobrobiti. Osim toga, igra može biti korisno sredstvo za praćenje napretka djeteta tijekom vremena i prilagođavanje terapijskih intervencija (Vigil-Dopico et al., 2022).

Unatoč nesumnjivim prednostima, implementacija igre u radnu terapiju donosi i određene izazove. Potrebno je daljnje istraživanje kako bi se bolje razumjele najbolje prakse, mogućnosti i ograničenja koje igra pruža u okviru ove discipline. Bez obzira na izazove, igra ostaje središnji element radne terapije usmjerene prema djetetu, snažno podržavajući njezinu misiju poboljšanja kvalitete života i funkcionalnosti kroz značajne aktivnosti. U radnoj terapiji, igra je više od pukog sredstva zabave. Prema istraživanjima koje su provele Lynch i Moore (2016), igra ima bitnu ulogu u razvijanju širokog spektra vještina koje su od suštinskog značaja za cjelokupni razvoj djeteta.

Prvo, igra služi kao platforma za razvoj motoričkih vještina. Kroz različite igre koje uključuju fizičku aktivnost, djeca vježbaju fine i grubo motoričke vještine, koordinaciju i ravnotežu. Ove igre mogu biti jednostavne, kao što su bacanje i hvatanje lopte, ili kompleksnije, kao što su igre koje uključuju konstrukciju ili manipulaciju objektima. Drugo, igra također pruža okvir za razvijanje kognitivnih vještina. Kroz rješavanje problema, sekvencijalno razmišljanje i strategijsko planiranje u okviru igre, djeca stječu kritičke vještine koje su bitne za školski i životni uspjeh. Senzorički razvoj je ključan aspekt djetinjstva koji se najčešće odvija kroz igru. Djeca prirodno traže interakciju s različitim materijalima i okolinom kako bi bolje razumjela svijet oko sebe. Igra u pijesku, na primjer, omogućuje djeci da osjete teksturu, temperaturu i težinu pijeska. Slično tome, igranje u blatu može pružiti jedinstvenu taktičku iskustvo, dok istraživanje trave bosim nogama može pojačati senzoričko razumijevanje i osjećaj za prirodu.

Penjanje na stablo ne samo da potiče razvoj motoričkih vještina, već također potiče osjećaj i propriocepcije. Ljuljanje, bilo na ljuljački ili u naručju roditelja, može biti umirujuće i može pomoći u razvoju vestibularnog sustava, koji je odgovoran za ravnotežu. Igra u suhom lišću ili snijegu pruža dodatne senzoričke podražaje koji doprinose razvoju djetetovih osjetilnih sposobnosti.

Uz fizičke i senzoričke prednosti, igra u prirodi također pruža prilike za razvoj socijalnih vještina, kao što su dijeljenje, čekanje na red i rješavanje sukoba. Također, igra u prirodi može

potaknuti maštovitost i kreativnost, budući da djeca često koriste prirodne materijale kao igračke ili alate za igru.

Pored razvijanja motoričkih i kognitivnih vještina, igra je također sredstvo kroz koje djeca razvijaju emocionalnu inteligenciju. Kroz igru, djeca uče prepoznati i izražavati svoje osjećaje, razumjeti osjećaje drugih, razvijati empatiju i uspostavljati emocionalne veze s vršnjacima i odraslima.

Treće, igra promovira socijalni i emocionalni razvoj. Kroz interakciju s vršnjacima u igri, djeca uče o dijeljenju, pregovaranju, suosjećanju i upravljanju konfliktima. Igra također pruža djeci siguran kontekst za izražavanje svojih osjećaja i suočavanje s izazovima. Osim toga, igra je sredstvo kroz koje djeca istražuju svijet, usvajaju nove informacije i razumijevaju okolnosti oko sebe. Uz to, igra pruža djeci priliku da se izraze, pokažu svoje sposobnosti, izazovu sebe i nauče nositi se s izazovima, stvarajući tako temelj za samopouzdanje i otpornost. Uloga terapeuta, roditelja i odgajatelja je osigurati da djeca imaju prilike za kvalitetnu igru koja potiče njihov sveobuhvatni razvoj.

Slijedom navedenog jasno proizlazi da igra u radnoj terapiji nije samo sredstvo za postizanje ciljeva terapije, već je i snažan alat koji omogućuje djeci da uče, rastu i razvijaju se na različite načine. Kao takva, igra ima važnu ulogu u omogućavanju djece da postignu svoj puni potencijal. U radnoj terapiji, vrsta igre koja se koristi može se odabrati ovisno o specifičnim potrebama i ciljevima svakog pojedinog djeteta. Kao što ističu Rodger i Ziviani (2010), različite vrste igara donose različite terapijske prednosti.

Strukturirane igre, na primjer, obično imaju jasna pravila i ciljeve, što djeci može pomoći u razvijanju izvršnih funkcija. Ove igre mogu uključivati sve od tradicionalnih društvenih igara do složenih strategijskih igara. S druge strane, nestrukturirane igre pružaju djeci veću slobodu za istraživanje i kreativnost. Ove igre obično ne uključuju stroga pravila ili ciljeve, što daje djeci priliku da eksperimentiraju, preuzmu vodstvo i razvijaju svoje ideje. To može biti korisno za poticanje kreativnog razmišljanja, rješavanja problema i samostalnosti.

Društvene igre ili timski sportovi, mogu biti korisne za razvijanje socijalnih vještina. Kroz ove igre, djeca uče o timskom radu, dijeljenju, pregovaranju i rješavanju sukoba. Konstrukcijske igre, poput gradnje s blokovima ili izrade likova od plastelina, mogu pomoći u razvijanju fine motorike, prostornog razmišljanja, planiranja i kreativnosti. Ove igre također mogu pružiti djeci priliku da izraze svoje ideje i osjećaje na konkretniji način.

U konačnici, izbor igre u radnoj terapiji ovisit će o jedinstvenim potrebama i interesima svakog djeteta, kao i o specifičnim ciljevima terapije. Pravilno i individualizirano odabrana igra može biti snažan alat koji radni terapeuti koriste za poticanje razvoja i učenja.

Primjena igre kao terapijskog alata može se prilagoditi različitim kontekstima i okruženjima, što dodatno povećava njezinu vrijednost u radnoj terapiji. U skladu s *Occupational Therapy and Play Practice Guideline* (2022), igra je jednako učinkovita u individualnim i grupnim terapijama, kao i u terapiji koja se provodi u kućnim uvjetima.

U individualnim terapijama, igra omogućuje terapeutu da se usredotoči na specifične potrebe i ciljeve svakog djeteta. Kroz igru, terapeut može direktno raditi na poboljšanju specifičnih vještina djeteta, kao što su motoričke vještine, socijalne vještine, kognitivne vještine, emocionalni razvoj i druge. Grupna terapija pruža priliku za socijalizaciju i učenje kroz igru. Djeca mogu naučiti kako se igrati s drugima, kako dijeliti, čekati svoj red, pregovarati i rješavati sukobe, sve dok se igraju s vršnjacima.

Terapija u kućnim uvjetima pruža terapeutima priliku da uključe igru u prirodnom okruženju djeteta, čime se terapija može činiti relevantnijom i značajnijom za dijete. Ovaj pristup može biti posebno koristan za djecu koja se bore s prijelazom između terapija i svakodnevnog života. Bez obzira na kontekst, važno je da radni terapeuti koriste igru na način koji je osjetljiv na potrebe i interese djeteta, te da terapiju oblikuju na način koji omogućuje djetetu da doživi uspjeh, radost i ispunjenje kroz igru.

Kroz pažljivo strukturiranu i promatranu igru, terapeuti mogu identificirati i procijeniti širok spektar dječjih sposobnosti. Na primjer, terapeuti mogu procijeniti dječje motoričke i senzoričke vještine, kognitivne sposobnosti, emocionalni razvoj, socijalne interakcije i komunikacijske vještine. Ova sveobuhvatna procjena omogućuje terapeutima da razviju individualizirane terapijske planove koji najbolje odgovaraju potrebama svakog djeteta (Vigil-Dopico et al., 2022).

Osim inicijalne procjene, igra se također može koristiti za praćenje dječjeg napretka tijekom terapije. Promatranjem dječje igre, terapeuti mogu pratiti promjene u dječjim vještinama, interakcijama i ponašanju, kao i njihov odnos prema igri. To može pomoći terapeutima da prepoznaju napredak, identificiraju potencijalne izazove i prilagode terapijske intervencije kako bi bile što učinkovitije (Vigil-Dopico et al., 2022). U svakom slučaju, važno je da terapeuti primijene osjetljiv i individualiziran pristup kada koriste igru za evaluaciju i

praćenje napretka. To znači uzeti u obzir djetetovu dob, razvojni stadij, interese, kulturu i specifične potrebe, kao i kontekst u kojem se igra odvija. Kroz takav pristup, igra može postati moćan alat za procjenu i praćenje u radnoj terapiji.

Unatoč velikom potencijalu igre u radnoj terapiji, daljnja istraživanja su potrebna kako bi se bolje razumjele najbolje prakse, izazovi i mogućnosti koje igra pruža. Kroz daljnje istraživanje i inovaciju, radni terapeuti mogu nastaviti koristiti igru kako bi poboljšali živote djece s kojima rade.

4.2. Terapija igrom – razlike i sličnosti u odnosu na igru u radnoj terapiji

Terapija igrom i upotreba igre u radnoj terapiji dvije su blisko povezane, ali različite prakse koje igraju ključnu ulogu u razvoju i dobrobiti djece. Iako se oboje koriste u pedijatrijskim intervencijama i pružaju brojne koristi, postoji niz važnih razlika i sličnosti koje se moraju razmotriti (Kids Creek Therapy, 2022).

Terapija igrom, kako je definiraju stručnjaci, specifičan je terapijski pristup koji koristi igru kao osnovno sredstvo za pomoć djeci u socio-emocionalnom razvoju, učenju i prilagodbi na svoje okruženje. Ova vrsta terapije često se koristi u psihološkim i pedagoškim kontekstima, a cilj joj je poticanje dječjeg emocionalnog izražavanja, socijalnih vještina, samopouzdanja i prilagodljivosti (Chatterbox, 2019). S druge strane, igra u radnoj terapiji koristi se kao alat unutar šireg terapijskog procesa. Radni terapeuti koriste igru kao sredstvo za promicanje različitih aspekata dječjeg razvoja, uključujući motoričke vještine, senzorne sposobnosti, kognitivne funkcije i svakodnevne životne vještine. Igra u ovom kontekstu često je usmjerena na poboljšanje dječje sposobnosti da se uključe u različite aktivnosti ili okupacije (Lynch i sur., 2017).

Terapija igrom predstavlja terapijski pristup kojim se koristi igra kako bi se djeci pomoglo u razumijevanju i obradi njihovih osjećaja, razvijanju socijalnih vještina, poboljšanju kognitivnih funkcija i rješavanju emocionalnih problema. Metoda se temelji na vjerovanju da igra može biti snažno sredstvo komunikacije i izražavanja za djecu, posebno za one koji možda nemaju sposobnosti da izraze svoje osjećaje verbalno. U terapiji igrom koriste se različite tehnike, uključujući umjetnost, glazbu, dramske igre, ples i kretanje, kao i

tradicionalne igračke i igre. Terapeut će pažljivo odabrati medij ili aktivnosti koje će potaknuti dijete da se izrazi, komunicira i suočava s određenim pitanjima ili osjećajima.

Stručnjaci koji smiju primjenjivati terapiju igrom obično su licencirani terapeuti igrom, psiholozi, radni terapeuti, socijalni radnici ili drugi stručnjaci zdravstvenog ili društvenog usmjerenja s odgovarajućom specijaliziranom obukom i certifikacijom iz područja terapije igrom. Bitno je napomenuti da je za primjenu ove vrste terapije potrebna posebna edukacija i trening kako bi se osigurala sigurnost i učinkovitost terapijskog procesa. Terapeuti su također obučeni da prepoznaju i adresiraju dublje emocionalne i psihološke probleme koji se mogu pojaviti tijekom terapije.

Unatoč razlikama u pristupima, terapija igrom i igra u radnoj terapiji dijele brojne zajedničke značajke. Obje strategije prepoznaju ulogu igre u dječjem razvoju i dobrobiti i koriste igru kao sredstvo za angažman, motivaciju i učenje. Osim toga, oba pristupa vrednuju individualizirane i fleksibilne intervencije koje uzimaju u obzir jedinstvene potrebe, interese i razvojne ciljeve svakog djeteta (A4PT, 2021). Međutim, razlike između terapije igrom i igre u radnoj terapiji odnose se na teorijske osnove, ciljeve terapije i metode koje koriste. Na primjer, terapija igrom često je više usmjerena na emocionalno izražavanje i socijalno-emocionalni razvoj, dok igra u radnoj terapiji često naglašava razvoj specifičnih motoričkih, senzornih ili kognitivnih vještina (Charnigo, 2019). Unatoč ovim razlikama, terapija igrom i igra u radnoj terapiji često se mogu integrirati kako bi se pružila sveobuhvatna i holistička podrška dječjem razvoju. Primjerice, radni terapeut može koristiti strategije terapije igrom kako bi potaknuo dječju emocionalnu ekspresivnost i socijalne vještine tijekom igre usmjerene na razvoj motoričkih ili senzornih vještina (Lynch et al., 2017). Ovaj integrirani pristup može pomoći u maksimiziranju koristi igre za djecu, istovremeno promovirajući širok spektar razvojnih ishoda.

5. PREGLED I ZNAČAJ OKUPACIJA DJECE

U današnjem dinamičnom svijetu, razumijevanje okupacija djece ne predstavlja samo akademski interes, već ima temeljnu važnost za razvoj, zdravlje i dobrobit djece. U ovom poglavlju razmotrit će se ključni aspekti dječje okupacije, njeni različiti oblici i značaj u različitim kontekstima.

Dječja okupacija se odnosi na različite aktivnosti i interese koji ispunjavaju dječji život, uključujući igru, učenje, samozbrinjavanje i socijalizaciju. Razlikuje se od okupacija odraslih zbog specifičnih razvojnih potreba i interesa djece. U ovom dijelu poglavlja, detaljno će se razmotriti što dječja okupacija predstavlja i zašto je ona važna za cjelokupni razvoj djeteta.

Postoji mnogo različitih vrsta dječje okupacije koje obuhvaćaju različite aspekte dječjeg života. To uključuje igru, učenje, samozbrinjavanje, socijalizaciju i mnoge druge. Ovaj dio će pružiti opis i analizu tih različitih vrsta dječje okupacije.

Dječje okupacije igraju ključnu ulogu u razvoju, socijalizaciji, samostalnosti i drugim važnim aspektima dječjeg života. U ovom segmentu, istražiti će se kako te okupacije pridonose ovim ključnim područjima.

Dječje okupacije nisu statične i mogu se razlikovati ovisno o različitim kulturološkim, socio-ekonomskim, obiteljskim i drugim faktorima. Ovaj dio će se baviti tim razlikama i objasniti kako one utječu na okupacije djece.

Uravnotežene dječje okupacije su ključne za dječje zdravlje i dobrobit. U ovom segmentu poglavlja, raspravit će se o povezanosti između okupacijske ravnoteže i dječjeg zdravlja, kao i o važnosti održavanja ove ravnoteže.

Ukupno, ovo poglavlje teži pružiti temeljito razumijevanje dječjih okupacija, njihove raznolikosti, značaja i uloge u različitim kontekstima dječjeg života. Analiza ovih elemenata pridonosi sveobuhvatnom razumijevanju kako dječje okupacije oblikuju razvoj djeteta, kako se prilagoditi različitim potrebama i kako promicati uravnotežen pristup koji će podržati optimalnu dobrobit djece.

5.1. Definiranje dječje okupacije

Dječja okupacija odnosi se na svakodnevne aktivnosti i zanimanja koja djeca obavljaju i koja imaju značaj u njihovom rastu i razvoju te djeci predstavljaju važnost. U kontekstu ljudskog života, okupacija se ne odnosi samo na poslovnu profesiju, već na širi spektar aktivnosti koje su bitne za funkcioniranje i dobrobit pojedinca. Okupacija u djetinjstvu nije samo složen koncept, već ima i specifičan karakter koji se odražava u načinima na koje djeca odvijaju interakciju sa svijetom oko sebe. Djeca se najviše razvijaju kroz igru. Igra je sredstvo kojim djeca istražuju, eksperimentiraju i uče o svijetu. Hammell (2004) naglašava važnost igre kao središnjeg oblika okupacije za djecu, u kojem se razvijaju motoričke, kognitivne i socio-emocionalne vještine. Igra omogućuje djeci da se izražavaju, komuniciraju i razvijaju empatiju i suradničke vještine.

Učenje je integralni dio dječje okupacije. Djeca kroz različite oblike učenja stječu znanja i vještine koje su im potrebne za rast i razvoj. Diamond i Lee (2011) pokazali su da su intervencije koje potiču razvoj izvršnih funkcija posebno važne u ranom djetinjstvu, jer podupiru učenje i razvoj kritičkog razmišljanja.

Dječje okupacije često su usmjerene na društvene interakcije. Batorowicz i Smith (2020) istražuju ulogu društvenog konteksta u komunikaciji, slobodnom vremenu i rekreaciji. Kroz druženje s vršnjacima i odraslima djeca uče o socijalnim normama, razvijaju emocionalnu inteligenciju i stječu vještine koje su im potrebne za buduće međuljudske odnose.

Rosenberg i Avrech Bar (2020) pružaju uvid u percepciju značenja okupacija među djecom, gdje su istraživali korelacije između dječjih socio-emocionalnih karakteristika i izvršnih funkcija. Njihovi nalazi ukazuju na složenu interakciju između tih aspekata i dječjih okupacija, što podrazumijeva da su izvršne funkcije kao što su radna memorija, planiranje i kontrola impulsa ključne za razumijevanje kako djeca interpretiraju i angažiraju se u svojim okupacijama.

Dječja okupacija je dinamičan proces koji se proteže kroz igru, učenje i društvene interakcije. Ta okupacija je oblikovana specifičnim socio-emocionalnim karakteristikama i izvršnim funkcijama, koje djecu usmjeravaju prema rastu i razvoju koji su prikladni njihovoj dobi. Različitost i kompleksnost dječjih okupacija čine ih ključnim za razumijevanje dječjeg razvoja, i stoga zahtijevaju kontinuirano istraživanje i pažnju stručnjaka.

Razlika između dječje i odrasle okupacije može se sagledati kroz različite dimenzije života. Dok odrasli svoj svakodnevni život grade oko poslovnih i obiteljskih obaveza, djeca su usmjerena na razvoj temeljnih vještina i znanja kroz igru, učenje i društvene interakcije.

Rosenberg i suradnici (2019, 2022) detaljno su istražili značaj svakodnevnih aktivnosti i njihovu ulogu u participaciji djece. Svakodnevne aktivnosti, poput hranjenja, oblačenja i igre, nisu samo rutinske radnje; one su ključne za razvoj autonomije i kompetencija djeteta. Ova istraživanja pokazuju da svakodnevne aktivnosti služe kao sredstvo kroz koje djeca razvijaju fizičke, kognitivne i emocionalne vještine koje su im potrebne za život.

Razlike u značenju okupacija mogu se također vidjeti u kontekstu djece sa i bez neuroloških poremećaja. Rosenberg i Cohen Erez (2023) ukazali su na posebne karakteristike okupacija djece s neurološkim poremećajima. Njihova istraživanja pokazala su da djeca s takvim poremećajima mogu imati drugačije percepcije i angažman u svakodnevnim aktivnostima, što ukazuje na potrebu za individualiziranim pristupom u terapijskim intervencijama i podršci.

Djeca kroz svoje okupacije također oblikuju razumijevanje socijalnog konteksta. Batorowicz i Smith (2020) istraživali su ulogu društvenog konteksta u komunikaciji, slobodnom vremenu i rekreaciji, ukazujući na značaj tih aspekata u oblikovanju dječjeg razumijevanja svijeta i njihove uloge u njemu.

Razlika između dječje i odrasle okupacije ne leži samo u prirodi aktivnosti kojima se bave, već i u dubljem značenju i cilju tih aktivnosti. Dok su odrasli često usmjereni na rad, odgovornosti i ciljeve, djeca se kroz svoje okupacije usmjeravaju na razvoj, istraživanje i učenje. Istraživanja poput onih koje su proveli Rosenberg i suradnici (2019, 2022, 2023) naglašavaju važnost promatranja dječje okupacije kao kompleksnog i dinamičkog procesa koji se odvija u različitim kontekstima i ima različite implikacije za različite skupine djece.

Ovi nalazi pružaju uvid u to koliko je važno razumjeti i podržati dječju okupaciju, kako bismo omogućili svakom djetetu optimalan razvoj i uključivanje u šire društvo.

Dječja okupacija ne odnosi se samo na igru i rekreaciju; to je kompleksan i višedimenzionalan koncept koji ima značajan utjecaj na različite aspekte razvoja djeteta. Razvoj kognitivnih vještina, posebno radne memorije, ključan je aspekt dječje okupacije. Alloway i suradnici (2009) istražili su kognitivne i bihevioralne karakteristike djece s niskom radnom memorijom,

ukazujući na važnost ove komponente u cjelokupnom kognitivnom razvoju. Okupacije koje podržavaju razvoj radne memorije mogu imati dugoročan utjecaj na akademski uspjeh i socijalne vještine djeteta.

Izvršne funkcije su ključne za planiranje, organizaciju i regulaciju ponašanja. Diamond i Lee (2011) istaknuli su intervencije koje su pokazale pomoć u razvoju izvršnih funkcija u dobi od 4 do 12 godina. Njihova istraživanja pokazuju da su ciljane intervencije u ovom dobnom razdoblju ključne za postavljanje temelja za daljnji intelektualni i emocionalni razvoj.

Okupacija također ima ključnu ulogu u kontekstu djece s određenim izazovima, kao što su ADHD. Armstrong et al. (2015) proučavali su longitudinalne povezanosti između internalizirajućih i eksternalizirajućih komorbiditeta i funkcionalnih ishoda za djecu s ADHD-om, ukazujući na važnost ciljane podrške i intervencija koje će im pomoći da se nose s tim izazovima.

Važnost dječje okupacije proteže se i do sfere profesionalnog razvoja. Koçak, Ergin i Younis (2022) istražili su povezanosti između dječjih iskustava i sposobnosti izbora zanimanja, naglašavajući kako rana životna iskustva oblikuju stavove i očekivanja koja mogu utjecati na profesionalne odluke u odraslom dobu.

Važnost dječje okupacije evidentno se ne može precijeniti. Od kognitivnog i emocionalnog razvoja do utjecaja na buduće profesionalne odluke, okupacija u djetinjstvu postavlja temelje za cjelokupni razvoj osobe.

5.2. Vrste dječje okupacije

Dječje okupacije predstavljaju širok spektar aktivnosti u kojima se djeca bave tijekom svog rasta i razvoja. One ne obuhvaćaju samo igru, već i mnoge druge aktivnosti poput učenja, samozbrinjavanja, socijalizacije i druge (AOTA, 2014).

Igra se odavno prepoznaje kao ključna okupacija u djetinjstvu. Različiti oblici igre omogućuju djeci da eksperimentiraju, istražuju i razumiju svijet oko sebe. Kroz igru, djeca ne samo da se zabavljaju, već i razvijaju ključne vještine koje će im koristiti tijekom života.

Jedna od najvažnijih komponenti igre je njen doprinos socio-emocionalnoj regulaciji djece. Rosenberg i sur. (2020) ističu važnost igre u ovoj domeni, objašnjavajući kako igra može

pružiti djeci priliku za izražavanje emocija i učenje o međusobnoj interakciji s drugima. Kroz interaktivnu igru, djeca mogu naučiti kako regulirati svoje emocije, što je ključna vještina za njihov socio-emocionalni razvoj.

S druge strane, igra također ima važnu ulogu u razvoju izvršnih funkcija djece. Izvršne funkcije su kognitivni procesi koji omogućuju planiranje, organizaciju, kontrolu impulsa i apstraktno razmišljanje. Rosenbergovo istraživanje (2020) pokazuje povezanost između igre i razvoja ovih ključnih kognitivnih vještina.

Osim toga, igra može biti ključna za razvoj radne memorije i pažnje, što je naglasio Alloway i sur. (2009) u svom radu. Radna memorija je sposobnost privremenog pohranjivanja i manipuliranja informacijama, dok je pažnja sposobnost fokusiranja na određene aspekte okoline ili zadataka. Kroz igru, djeca mogu izoštriti te kognitivne funkcije. Primjerice, igre koje uključuju redoslijed koraka, poput slagalica ili igara s memorijom, mogu pomoći djeci u razvoju radne memorije. Također, igre koje zahtijevaju koncentraciju i fokus, kao što su traženje skrivenih predmeta ili igre čekanja na svoj red, mogu poticati razvoj pažnje.

Stoga je igra, kao ključna dječja okupacija, iznimno važna za razvoj dječjih socio-emocionalnih i kognitivnih vještina. Pomaže djeci da bolje razumiju svijet oko sebe, razvijaju svoje vještine i postanu funkcionalne osobe.

Učenje je proces kojim se stječu znanje, vještine, stavovi i vrijednosti. Od ranog djetinjstva, učenje je središnja aktivnost koja oblikuje dječji razumijevanje svijeta oko sebe. Učenje nije samo vezano za formalno obrazovanje, već je kontinuirani proces koji se odvija kroz različite interakcije i iskustva koje dijete stječe svakodnevno. Jedan od ključnih aspekata učenja je razvoj izvršnih funkcija. Ove funkcije uključuju sposobnosti poput planiranja, organizacije, samoregulacije i kontrole impulsa. Izvršne funkcije su presudne za uspješno učenje jer omogućuju djeci da usmjere pažnju, zapamte informacije i primijene stečeno znanje u različitim kontekstima.

Istraživanje Diamond & Lee (2011) naglašava važnost intervencija koje se fokusiraju na poticanje razvoja izvršnih funkcija u djetinjstvu. Autori ističu kako ove intervencije mogu imati dugoročne pozitivne učinke na dječji kognitivni razvoj. Odnosno, kada djeca razvijaju snažne izvršne funkcije, bolje su opremljena za suočavanje s akademskim izazovima i prilagođavanje novim situacijama učenja.

Uz to, American Occupational Therapy Association (AOTA, 2014) prepoznaje važnost učenja kao ključne dječje okupacije i ističe kako terapeuti trebaju razumjeti kako se izvršne funkcije odnose na svakodnevne aktivnosti i participaciju u školi. Također, Saracho (2023) naglašava različite teorije dječjeg razvoja i njihov utjecaj na ranu edukaciju, što sugerira važnost integracije ovih teorija u pristupe učenju. Dakle, poticanje razvoja izvršnih funkcija kroz učenje ne samo da pridonosi boljim akademskim postignućima, već također priprema djecu za životne izazove i omogućuje im da postanu samostalne, odgovorne i prilagodljive osobe.

Samozbrinjavanje, ključna je komponenta dječjeg razvoja koja omogućuje djeci da steknu neovisnost i samopouzdanje. Kako djeca rastu, očekuje se da će postati sve samostalnija u obavljanju osnovnih svakodnevnih aktivnosti, kao što su oblačenje, hranjenje i održavanje osobne higijene.

Prema Rosenberg i suradnicima (2019), percepcija djece o značenju svakodnevnih aktivnosti izravno je povezana s njihovom sposobnošću da se u njima aktivno sudjeluju. Drugim riječima, kako djeca percipiraju i vrednuju ove svakodnevne aktivnosti, može utjecati na njihovu motivaciju i angažman u tim aktivnostima. Na primjer, dijete koje vidi vrijednost u tome da se samostalno oblači i doživljava to kao postignuće, vjerojatno će biti motiviranije da to čini redovito.

Hammell (2004) ističe različite dimenzije značenja u svakodnevnim aktivnostima. U kontekstu samozbrinjavanja, ovo može obuhvaćati osjećaj postignuća kada dijete uspije obući se bez pomoći, ili osjećaj pripadnosti kada sudjeluje u obiteljskim obrocima. Prema ovom pristupu, ključno je da djeca steknu vještine te da razumiju i cijene značenje i vrijednost tih aktivnosti u širem kontekstu svog života.

Dok se samozbrinjavanje često vidi kao pragmatična potreba, istraživanja sugeriraju da ima dublje implikacije za dječji emocionalni i socijalni razvoj. Učenje o samozbrinjavanju ne samo da pridonosi dječjoj neovisnosti, već također gradi njihovo samopouzdanje i osjećaj kompetentnosti.

Socijalizacija nije samo proces prilagođavanja društvenim normama i vrijednostima; to je ključna komponenta razvoja djeteta koja omogućuje formiranje identiteta, razumijevanje svijeta oko sebe i izgradnju kvalitetnih međuljudskih odnosa. Dječje interakcije s vršnjacima, članovima obitelji i drugim odraslima služe kao platforma za usvajanje socijalnih vještina koje su ključne za njihovu emocionalnu i kognitivnu dobrobit.

Prema Batorowicz i Smith (2020), socijalni konteksti igraju važnu ulogu u oblikovanju dječje sposobnosti sudjelovanja u različitim okupacijama. Komunikacija, na primjer, nije samo sredstvo izražavanja; ona je most koji povezuje dijete s njegovom okolinom, omogućujući mu da razumije i interpretira društvene signale, izrazi svoje mišljenje i osjećaje, te izgradi odnose s drugima. Slično tome, rekreacija ne samo da pruža fizičku aktivnost, već i platformu za dječju interakciju, suradnju i učenje o društvenim dinamikama.

Saracho (2023) naglašava važnost razumijevanja teorija dječjeg razvoja kada se radi o ranoj dječjoj edukaciji i skrbi. Integracija ovih teorija s praktičnim iskustvima može potaknuti bolje razumijevanje kako djeca usvajaju socijalne vještine i kako se njihova socijalizacija odvija u različitim kontekstima.

Važno je također razumjeti kako socijalne vještine utječu na druge aspekte dječjeg života. Armstrong et al. (2015) ukazuju na važnost proučavanja longitudinalnih povezanosti između emocionalnih i kognitivnih komorbiditeta i funkcionalnih ishoda za djecu. Na primjer, kako se socijalne vještine djeteta razvijaju može utjecati na njegovu akademsku izvedbu, emocionalno blagostanje i sposobnost suočavanja s izazovima.

5.3. Značaj dječje okupacije

Dječja okupacija odnosi se na aktivnosti i iskustva koja su ključna za cjelokupni razvoj djeteta. Okupacije u ovom kontekstu nisu samo igra ili zabava, nego strukturirane aktivnosti koje omogućuju djetetu da razvija različite vještine i sposobnosti.

Istraživanje Alloway i suradnici (2009) pokazuje da je radna memorija ključna za učenje, osobito u akademskom kontekstu. Djeca s poteškoćama u radnoj memoriji mogu se suočiti s izazovima u praćenju uputa, rješavanju matematičkih problema i čitanju složenih tekstova. Dječja okupacija koja je usmjerena na razvoj radne memorije može, stoga, imati pozitivan utjecaj na akademski uspjeh. Radna memorija nije izolirana sposobnost, već je povezana s drugim kognitivnim funkcijama. Kroz okupaciju, djeca ne razvijaju samo radnu memoriju, već i druge vještine kao što su fleksibilnost mišljenja, inhibicija i emocionalna regulacija. To ukazuje na složenost i međusobnu povezanost kognitivnih procesa koji se razvijaju kroz dječje okupacije.

Razvoj radne memorije kroz dječju okupaciju nije samo važan za trenutačne kognitivne funkcije djeteta, već ima dugoročne implikacije za akademski i profesionalni uspjeh. Personalizirane intervencije koje se fokusiraju na razvoj radne memorije mogu pridonijeti boljem razumijevanju i podršci dječjem učenju i razvoju (American Occupational Therapy Association, 2014). Zato stručnjaci i roditelji trebaju prepoznati i poticati aktivnosti koje podržavaju razvoj radne memorije kao ključnog dijela dječjeg kognitivnog razvoja.

Okupacije su strukturirane i ciljane aktivnosti u kojima djeca sudjeluju. Bilo da se radi o igri, školskim zadacima ili kućanskim poslovima, ove aktivnosti pružaju djeci prilike za interakciju s vršnjacima, roditeljima i drugim odraslima. Batorowicz & Smith (2020) naglašavaju važnost socijalnog konteksta u dječjem razvoju, posebno u komunikaciji, slobodnom vremenu i rekreaciji. Kroz zajedničke aktivnosti, djeca uče ključne socijalne vještine kao što su suradnja, empatija, slušanje, pregovaranje i rješavanje sukoba. Također uče kako se pridržavati pravila, čekati na red i poštivati tuđe mišljenje.

Bardi i Schwartz (2003) ukazuju na snagu i strukturu veze između vrijednosti i ponašanja. Djeca ne samo da uče očekivana ponašanja kroz okupacije, već i razvijaju razumijevanje osnovnih vrijednosti i normi koje stoje iza tih očekivanih ponašanja. Dječja okupacija također može pružiti prilike za inkluziju i osjećaj pripadnosti, posebno za djecu s poteškoćama ili onu koja se suočavaju s društvenom izolacijom.

Izvršne funkcije predstavljaju složeni set kognitivnih procesa koji su ključni za planiranje, organizaciju, inicijaciju i regulaciju misli i ponašanja. Ovi procesi igraju ključnu ulogu u akademskom postignuću, socijalnom ponašanju i emocionalnom blagostanju. Razvoj izvršnih funkcija tijekom djetinjstva može biti podržan kroz različite intervencije, uključujući one koje se odnose na dječje okupacije. Izvršne funkcije obuhvaćaju nekoliko međusobno povezanih procesa kao što su radno pamćenje koje označava kapacitet za privremeno pohranjivanje i manipuliranje informacijama, kognitivnu fleksibilnost to jest sposobnost prilagodbe promjenjivim zahtjevima i prebacivanje između različitih zadataka te inhibicijsku kontrolu koja označava kapacitet za suzdržavanje impulzivnih reakcija ili ponašanja.

Intervencije koje se odnose na dječje okupacije, uključujući strukturiranu igru, zadatke i aktivnosti, mogu pružiti ključne prilike za razvoj izvršnih funkcija.

Diamond i Lee (2011) istraživali su ovaj aspekt i utvrdili da provođenje strukturiranih aktivnosti koje zahtijevaju red, pažnju i kontrolu pomaže u razvoju radne memorije i

inhibicijske kontrole, kao što to čini i stvaranje okruženja gdje djeca mogu vježbati planiranje, organizaciju i samoregulaciju kroz različite zadatke i igre. Vođenje i podrška od strane odraslih može biti ključno u poticanju djece da razvijaju i primjenjuju izvršne funkcije.

Istraživanje koje su proveli Rosenberg i Cohen Erez (2023) ukazala je na ovu kompleksnu i individualiziranu dinamiku. Djeca s neurološkim poremećajima mogu se suočiti s izazovima koji se odnose na motoričke sposobnosti, senzorne percepcije, socijalne vještine i kognitivne funkcije. Ovi izazovi mogu utjecati na način na koji dijete percipira i angažira se u okupacijama, stvarajući složeniji kontekst. Svako dijete je jedinstveno, a način na koji doživljava i sudjeluje u okupacijama varira ovisno o specifičnom poremećaju, interesima, sposobnostima i podršci okoline. Djeca s neurološkim poremećajima mogu doživljavati okupacije na drugačiji način od svojih vršnjaka bez poremećaja. Na primjer, igra koja je za neko dijete zabavna i poticajna, za drugo dijete s poremećajem može biti izazovna ili frustrirajuća. Stoga J. Ayres, utemeljica senzoričkog pristupa radne terapije govori o upravo dostatnom izazovu (just right challenge) kako bi naglasila da igra mora biti kompleksna upravo u mjeri koju dijete može svladati, ali razvojno poticajna. Moguće su razlike u načinu i stupnju angažmana u okupacijama između djece s i bez neuroloških poremećaja. Potpora obitelji, terapeuta i obrazovnog sustava može imati ključnu ulogu u omogućavanju pristupa i sudjelovanju u različitim okupacijama. Terapeuti i stručnjaci koji rade s djecom s neurološkim poremećajima trebaju uzeti u obzir individualne potrebe, interese i izazove kako bi pružili odgovarajuću podršku i omogućili pozitivne iskustva u okupacijama (Rosenberg i Cohen Erez, 2023).

5.4. Dječje okupacije u različitim kulturološkim i socijalnim kontekstima

Okupacije su svakodnevne aktivnosti koje daju životu smisao i svrhu. Djeca, kao i odrasli, sudjeluju u raznim okupacijama koje oblikuju njihov identitet, razvoj i iskustvo. Međutim, te okupacije nisu univerzalne; one su ukorijenjene u kulturi, društvenim normama, obiteljskim vrijednostima i ekonomskim uvjetima (Hammell, 2004).

Različiti kulturološki i socijalni konteksti igraju ključnu ulogu u oblikovanju dječjih okupacija. Na primjer, dijete rođeno i odgajano u urbanom okruženju u visoko razvijenoj zemlji može imati pristup obrazovanju i rekreaciji koje nije dostupno djetetu iz ruralne zajednice u zemlji u razvoju (Bardi i Schwartz, 2003).

Kultura ima snažan utjecaj na dječje okupacije. Tradicionalne igre, obredi i rituali, koji su dio kulturalnog nasljeđa, pružaju djeci priliku da razvijaju svoje kognitivne, motoričke i socijalne vještine (AOTA, 2014). Osim toga, socio-ekonomski status obitelji može imati izravan utjecaj na vrstu i kvalitetu okupacija u kojima djeca sudjeluju. Primjerice, obitelji s višim socio-ekonomskim statusom mogu priuštiti dodatne obrazovne resurse ili aktivnosti kao što su glazbene lekcije ili sportovi (Diamond i Lee, 2011).

Obiteljska dinamika također igra presudnu ulogu. U obiteljima gdje postoji snažna potpora, djeca su često ohrabrena da sudjeluju u širokom spektru okupacija, dok se u disfunkcionalnim obiteljima djeca mogu osjećati obeshrabreno ili neprilagođeno (Armstrong et al., 2015). Rosenberg (2019, 2022) također je istaknuo važnost percepcije dječjih okupacija, sugerirajući da njihova percepcija svakodnevnih aktivnosti može biti povezana s njihovim socio-emocionalnim karakteristikama i izvršnim funkcijama.

U kontekstu neuroloških poremećaja, kako je već rečeno, postoji razlika u percepciji i značenju okupacija između djece s i bez neuroloških poremećaja, što može imati implikacije na njihovu sposobnost sudjelovanja i angažmana (Rosenberg i Cohen Erez, 2023).

Socijalizacija, kao jedna od ključnih okupacija djece, oblikuje se kroz interakcije s vršnjacima, obitelji i zajednicom (Batorowicz i Smith, 2020). Socijalni konteksti, poput komunikacije, rekreacije i igre, oblikuju dječju sposobnost razumijevanja i interpretacije svijeta oko sebe.

Slijedom navedeno, jasno je da dok svako dijete ima pravo na okupacije koje oblikuju njegov život, pristup tim okupacijama i način na koji ih djeca doživljavaju razlikuju se širom svijeta. Kako bi se postigla veća inkluzivnost i pravednost, važno je razumjeti i priznati ove razlike te raditi na stvaranju okruženja u kojem svako dijete može uspjeti.

5.5. Povezanost između uravnoteženih dječjih okupacija i dječjeg zdravlja i dobrobiti

Okupacija nije samo posao ili zanimanje, već se odnosi na svakodnevne aktivnosti koje pojedinci, uključujući djecu, obavljaju kako bi dali smisao i svrhu svom životu. U kontekstu dječjeg razvoja, okupacija se odnosi na igru, učenje i druge aktivnosti koje oblikuju djetetovu

svakodnevnu rutinu. Uravnotežene okupacije ključne su za opće dobrobiti djece i njihov psihosocijalni razvoj (American Occupational Therapy Association (AOTA), 2014).

S obzirom na značaj okupacija u dječjem životu, istraživanja su se usmjerila na proučavanje njihove povezanosti s dječjim zdravljem i dobrobiti. Rosenberg i Avrech Bar (2020) otkrili su da postoji korelacija između percepcije značenja okupacija među djecom i njihovih socio-emocionalnih karakteristika te izvršnih funkcija. Specifično, percepcija značenja okupacija utječe na način na koji dijete percipira svijet oko sebe, što može imati dugoročne implikacije na njegovu dobrobit.

Izvršne funkcije odnose se na skup kognitivnih procesa koji su ključni za planiranje, organiziranje i izvršavanje zadataka (Diamond i Lee, 2011). Druga istraživanja potvrdila su da postoji povezanost između okupacijske ravnoteže i razvoja izvršnih funkcija kod djece (Rosenberg, 2022). Primjerice, djeca s boljom okupacijskom ravnotežom često pokazuju veće izvršne funkcije, što može biti ključno za njihovo akademsko postignuće i socijalne vještine (Alloway et al., 2009).

Osim kognitivnih aspekata, okupacijska ravnoteža može utjecati i na emocionalnu dobrobit djece. Prema Rosenberg et al. (2019), postoji povezanost između značenja svakodnevnih aktivnosti i sudjelovanja djece. Drugim riječima, kada djeca vide smisao u onome što rade, vjerojatnije je da će biti aktivno uključena u te aktivnosti, što može imati pozitivan utjecaj na njihovu emocionalnu dobrobit.

6. ULOGA RADNOG TERAPEUTA U OKUPACIJAMA DJECE

U suvremenom društvu raste prepoznavanje važnosti dječjih okupacija od igre, učenja do svakodnevnih aktivnosti koje pridonose cjelokupnom razvoju djeteta. U tom kontekstu, uloga radnog terapeuta postaje sve značajnija i složenija, te obuhvaća različite aspekte potpore i podrške djeci u njihovim okupacijama.

U poglavlju 6.1. bit će detaljno definirana uloga radnog terapeuta. Dati će se opis posla terapeuta te kako se njegova funkcija odnosi na dječje svakodnevne aktivnosti. Pogledat će se kako terapeuti prilagođavaju i mijenjaju okoline kako bi omogućili djeci bolje sudjelovanje u raznim aktivnostima.

U nastavku, u poglavlju 6.3., naglasak će biti na terapeutu kao edukatoru. Osvrnut ćemo se na važnost edukacije roditelja, nastavnika i drugih odraslih o važnosti dječjih okupacija i strategijama kojima ih mogu podržavati.

Poglavlje 6.4. fokusirat će se na okupacijskog terapeuta kao zagovornika. Promatrat će se strategije i metode koje terapeuti koriste kako bi zagovarali za prava djece na pristup kvalitetnim okupacijama, bilo da se radi o igri, obrazovanju ili svakodnevnim aktivnostima.

Na kraju, u poglavlju 6.5., raspraviti će se o aktualnim izazovima s kojima se radni terapeuti susreću u radu s djecom. Uz to, bacit će se pogled na buduće smjerove i perspektive u ovom dinamičnom i vitalnom području prakse.

U konačnici, ovo poglavlje pružit će dublje razumijevanje uloge radnog terapeuta u životima djece i kako terapeuti mogu obogatiti kvalitetu njihovih okupacija.

6.1. Definiranje uloge radnog terapeuta

Radna terapija je stručna disciplina usmjerena na omogućavanje pojedincima da sudjeluju u svakodnevnim aktivnostima ili okupacijama koje su za njih značajne i smislene. Radni terapeuti rade s osobama svih dobnih skupina, uključujući i djecu, da biste potaknuli njihove vještine, adaptirali okolinu ili mijenjali okupacije kako bi se bolje uskladile s njihovim sposobnostima i interesima (WFOT, 2012; Boop et al., 2020).

Radni terapeuti imaju izniman značaj u osnovnim školama, pružajući podršku djeci s potrebama za podrškom (Seoane-Martín i Rodríguez-Martínez, 2023). Intervencije mogu uključivati razvijanje finih motoričkih vještina, poput pisanja rukom, kroz ciljane intervencije koje su pokazale učinkovitost u poboljšanju pisanja i pravopisa (Bray et al., 2021).

U Hrvatskoj, radni terapeuti imaju važnu ulogu u radu s djecom s poteškoćama u učenju, prilagođavajući intervencije prema specifičnim potrebama i mogućnostima djeteta (Šimunović i Popović Miočinović, 2008).

Evidentno je da radni terapeuti imaju izniman značaj u podršci djeci u raznim okupacijama, bilo da se radi o školskom okruženju, specifičnim zdravstvenim stanjima ili posebnim potrebama učenja. Njihov rad je višedimenzionalan i prilagodljiv, temelji se na dokazima i individualnim potrebama djeteta, i oslanja se na široki spektar znanja i vještina. Kroz suradnju

s drugim stručnjacima, obitelji i zajednicom, radni terapeuti pridonose pozitivnim ishodima za djecu kojima je potrebna podrška u okupacijama.

6.2. Radni terapeut kao edukator

Radni terapeuti ne samo da rade s djecom, već i obrazuju roditelje, nastavnike i druge odrasle kako bi mogli podržati djecu u njihovim svakodnevnim aktivnostima. Prema Seoane-Martín i Rodríguez-Martínez (2023), terapeuti mogu pružiti ključne strategije i intervencije za pomoć djeci s potrebama za podrškom u osnovnoj školi.

Terapeuti pružaju edukaciju roditeljima kako bi razumjeli specifične potrebe djece i načine na koje mogu poticati njihov razvoj kod kuće. Ovo uključuje pristup specifičnim pitanjima kao što su selektivnost u prehrani kod djece s poremećajima iz autističnog spektra (Reche-Olmedo et al., 2021).

Nastavnici mogu imati koristi od savjeta radnih terapeuta u vezi s prilagodbama u učionici, poticanjem motoričkog razvoja i poboljšanjem vještina pisanja i čitanja kod djece s specifičnim poremećajima učenja (Bray et al., 2021).

Radni terapeuti također rade s drugim profesionalcima i zajednicom kako bi promicali razumijevanje i podršku za djecu s različitim potrebama. To može uključivati rad s djecom s leukodistrofijom, gdje terapeuti mogu pružiti specifične intervencije i strategije za podršku (Simeon et al., 2023).

Uloga radnog terapeuta kao edukatora je složena i vitalna za promicanje razumijevanja i podrške djece u različitim aspektima njihova života. Bilo da je riječ o radu s roditeljima, nastavnicima ili drugim odraslima, terapeuti imaju ključnu ulogu u osiguravanju da su potrebe djece shvaćene i podržane (Šimunović; Popović Miočinović, 2008). Njihova uloga kao edukatora potiče holistički pristup djetetu, pomaže u njihovom rastu i razvoju, i osigurava bolju budućnost za svako dijete s kojim rade.

6.3. Radni terapeut kao zagovornik prava djece na pristup važnim okupacijama

U svijetu gdje se prava djece često previđaju ili zanemaruju, radni terapeuti postaju ključni zagovornici. Oni ne samo da pružaju terapiju i podršku djeci u njihovim svakodnevnim

aktivnostima, već i zastupaju njihove interese i prava na pristup važnim okupacijama (Seoane-Martín i Rodríguez-Martínez, 2023).

Prema Svjetskoj federaciji okupacijskih terapeuta (WFOT, 2012), radna terapija je ključna za promicanje zdravlja i dobrobiti kroz zanimanje. U tom kontekstu, radni terapeuti igraju središnju ulogu ne samo kao pružatelji terapije, već i kao zagovornici (WFOT, 2015).

Radni terapeuti koriste svoju stručnost kako bi pomogli djeci u prevladavanju specifičnih izazova, kao što su poteškoće s pisanjem i pravopisom kod djece s poteškoćama u učenju (Bray, Skubik-Peplaski i Ackerman, 2021).

Kao zagovornici, terapeuti često preispituju svoj profesionalni identitet i traže načine kako najbolje podržati djecu s kojom rade. Istraživanje Souto-Gómeza i kolega (2023) istražilo je kako terapeuti vide svoju ulogu i identificiralo je ključne aspekte koji oblikuju njihov profesionalni identitet kao zagovornika.

Uzimajući u obzir sve gore navedeno, jasno je da radni terapeuti imaju ključnu ulogu ne samo kao pružatelji terapije, već i kao zagovornici prava djece. Kroz svoj rad, oni osiguravaju da svako dijete ima priliku sudjelovati u važnim okupacijama i ostvariti svoj puni potencijal, bez obzira na izazove s kojima se suočavaju (Šimunović i Popović Miočinović, 2008).

6.4. Izazovi i buduća perspektiva u praksi radnih terapeuta s djecom

U složenom svijetu radne terapije, posebno kada je usmjeren na djecu, terapeuti se neprestano suočavaju s različitim izazovima. Ovi izazovi variraju od pristupa terapiji, specifičnih potreba djece, do evolucije same discipline. Međutim, kako bi se ova struka dalje razvijala, važno je analizirati postojeće izazove i tražiti moguće smjerove budućeg razvoja.

Integracija radne terapije u osnovne škole za djecu s potrebama za podrškom predstavlja jedan od ključnih izazova (Seoane-Martín i Rodríguez-Martínez, 2023). Terapeuti često traže načine kako prilagoditi terapijske metode kako bi zadovoljili specifične potrebe svakog djeteta. Prema WFOT (2012), definiranje okupacijske terapije i njezina praksa neprestano se mijenja i razvija, što dodatno komplicira pristup terapeutima (WFOT, 2015).

Osim toga, radni terapeuti suočavaju se s izazovom pružanja terapije djeci s specifičnim poremećajima, kao što su poremećaji učenja, gdje je potrebna posebna pažnja i pristup kako

bi se poboljšala sposobnost pisanja i pravopisa (Bray et al., 2021). Izazovi se također javljaju prilikom upravljanja specifičnim prehrabnim potrebama djece s poremećajima iz autističnog spektra (Reche-Olmedo et al., 2021) ili pružanja terapije djeci s rijetkim stanjima, poput leukodistrofije (Simeon et al., 2023).

S obzirom na te izazove, buduća perspektiva radne terapije usmjerena je na daljnje proučavanje i razumijevanje specifičnih potreba djece, kao i na razvoj novih metoda i tehnika terapije.

S obzirom na sve veći broj djece s poremećajima učenja i njihovim specifičnim potrebama, važno je da radni terapeuti stalno proširuju svoje znanje i vještine kako bi pružili najbolju moguću podršku (Šimunović i Popović Miočinović, 2008).

7. ZAKLJUČAK

U radu je istražena uloga radnog terapeuta u okupacijama djece, s naglaskom na različitim aspektima dječje igre i njezinoj primjeni u terapiji. Radni terapeut, kao stručnjak specijaliziran za prilagodbu aktivnosti i okoline kako bi se zadovoljile individualne potrebe i mogućnosti pojedinca ima izniman značaj u podršci razvoja djece kroz terapeutsku igru. Dječja igra nije samo sredstvo za zabavu i razonodu, već je značajna komponenta dječjeg razvoja, učenja i socijalizacije. Radni terapeut koristi igru kao alat u terapiji, prilagođavajući je specifičnim potrebama djeteta. Kroz igru, terapeut može raditi na poboljšanju motoričkih vještina, kognitivnog razvoja, emocionalne regulacije i socijalnih vještina djeteta. Osim toga, igra može biti iznimno važna u razvijanju samopouzdanja i osjećaja postignuća kod djece s posebnim potrebama. U radu se posebno ističe simbolička igra, gdje djeca koriste simbole i predstave kako bi izrazila svoje misli i osjećaje. Ova vrsta igre omogućuje terapeutu uvid u djetetov unutarnji svijet, pružajući mogućnost boljeg razumijevanja i podrške djetetovim individualnim potrebama. U radu se također razmatra kako terapeut može primijeniti igru u svakodnevnim aktivnostima, stvarajući okruženje koje promiče učenje, rast i razvoj. Integracija igre u terapiju iziskuje pažljivo planiranje, razumijevanje i fleksibilnost, kako bi se terapeutski ciljevi postigli na djeci prihvatljiv i poticajan način.

Poglavlje pod nazivom *Razvojni, okupacijski i socijalni značaj dječje igre* donijelo je sveobuhvatan uvid u razvojni, okupacijski i socijalni značaj dječje igre. Razumijevanje ovih

elemenata bilo je ključno za razumijevanje kako igra može biti učinkovit alat u terapiji. Proučavanje načina na koji djeca koriste igru za učenje, interakciju i izražavanje otvara vrata za terapijske intervencije koje su u skladu s prirodnim interesima i sposobnostima djeteta. Ovo poglavlje također je istaknulo kako igra pomaže djeci u razvijanju socijalnih vještina, emocionalne regulacije i kognitivnog razvoja.

Drugo poglavlje istražilo je simboličku igru u kontekstu aktivnosti dnevnog života, pri čemu je naglašena okupacijska perspektiva. Simbolička igra otkrivena je kao bitan dio dječjeg razvoja, koji pomaže u razumijevanju i prilagodbi svakodnevnih aktivnosti. Kroz simboličku igru, djeca oponašaju odrasle, isprobavaju različite uloge i scenarije, i koriste simbole za predstavljanje objekata i situacija. To omogućuje radnim terapeutima da pruže potporu u razvoju praktičnih vještina i pomognu djeci u prilagodbi njihovom okolišu.

Treće poglavlje bavilo se praktičnom primjenom igre u terapiji. Analizirani su različiti pristupi i metode kako bi se utvrdilo kako najbolje integrirati igru u terapijski proces. Igra kao terapijski alat pruža fleksibilnost u postizanju različitih ciljeva, bilo da je riječ o poboljšanju motoričkih vještina, razvijanju kognitivnih sposobnosti ili jačanju emocionalne dobrobiti. Diskusija u ovom poglavlju također je naglasila važnost individualiziranog pristupa, uzimajući u obzir djetetove interese, motivacije, i specifične potrebe. Također je naglašeno kako terapeut mora biti vješt u odabiru i prilagodbi igara koje će biti relevantne za svako pojedino dijete.

Četvrto poglavlje pružilo je pregled i značaj okupacije djece, pri čemu je naglašena važnost pristupa koji podržava individualne potrebe i razvoj svakog djeteta. Ovaj segment istražio je širu sliku djetetove svakodnevice, uključujući školovanje, igru, domaću rutinu i druženje s vršnjacima. Radni terapeuti su istaknuti kao ključni u prilagodbi ovih aktivnosti potrebama i sposobnostima djece, bilo kroz prilagodbu okoline, pružanje potpore u učenju novih vještina ili pomoć u socijalnoj integraciji.

Peto poglavlje fokusiralo se na specifičnu ulogu radnog terapeuta u okupacijama djece. Istaknuta je važnost stručnjaka koji razumije složene potrebe djece i kako ih najbolje podržati kroz terapijsku igru i druge tehnike. Radni terapeuti imaju izniman značaj u omogućavanju djetetu da dostigne svoj puni potencijal, radeći ruku pod ruku s roditeljima, učiteljima i drugim stručnjacima. Oni pomažu u osmišljavanju individualiziranih terapijskih planova koji se usklađuju s djetetovim interesima, motivacijama i jedinstvenim izazovima.

Sveukupno, u radu je naglašena složenost i vitalnost uloge radnog terapeuta u okupacijama djece. Radni terapeut ne samo da primjenjuje igru kao sredstvo za postizanje terapijskih ciljeva, već i priznaje i promiče igru kao temeljno pravo i potrebu svakog djeteta. S obzirom na interdisciplinarnu prirodu ovog polja, rad također ističe važnost suradnje s roditeljima, nastavnicima i drugim stručnjacima kako bi se osigurala sveobuhvatna podrška djetetu.

LITERATURA

1. Agarwal, M. K., Sehgal, V., & Ogra, A. (2021). Creating a child-friendly environment: An interpretation of children's drawings from planned neighborhood parks of Lucknow City. *Societies*, 11(3), 80. <https://doi.org/10.3390/soc11030080>
2. Alloway, T. P., Gathercole, S. E., Kirkwood, H., & Elliott, J. (2009). The cognitive and behavioral characteristics of children with low working memory. *Child Development*, 80(2), 606-621. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01282.x>
3. Alur, R., Madhusudan, P., & Nam, W. (2003). Symbolic computational techniques for solving games. *Electronic Notes in Theoretical Computer Science*, 89(4), 578-592. [https://doi.org/10.1016/S1571-0661\(05\)82544-7](https://doi.org/10.1016/S1571-0661(05)82544-7)
4. American Occupational Therapy Association (AOTA). (2014). Occupational therapy practice framework: Domain and process (3rd ed.). *American Journal of Occupational Therapy*, 68, S1-S48. <https://doi.org/10.5014/ajot.2014.682006>.
5. Armstrong, D., Lycett, K., Hiscock, H., Care, E., & Sciberras, E. (2015). Longitudinal associations between internalizing and externalizing comorbidities and functional outcomes for children with ADHD. *Child Psychiatry & Human Development*, 46(5), 736-748. <https://doi.org/10.1007/s10578-014-0515-x>
6. Bardi, A., & Schwartz, S. H. (2003). Values and behavior: Strength and structure of relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(10), 1207-1220. <https://doi.org/10.1177/0146167203254602>
7. Batorowicz, B., & Smith, M. (2020). Social context: Communication, leisure and recreation. In C. Imms & D. Green (Eds.), *Participation: Optimising outcomes in childhood onset neurodisability* (pp. 67-81). London, UK: Mac Keith Press.

8. Belhan Çelik, S., Özkan, E., & Bumin, G. (2022). Effects of occupational therapy via telerehabilitation on occupational balance, well-being, intrinsic motivation and quality of life in Syrian refugee children in COVID-19 lockdown: A randomized controlled trial. *Children*, 9(4), 485. <https://doi.org/10.3390/children9040485>
9. Boop, C., Cahill, S.M., Davis, C., Dorsey, J., Gibbs, V., & Herr, B. (2020). Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process—Fourth Edition. *Am. J. Occup. Ther.*, 74(Suppl. S2), 7412410010p1-87.
10. Bray, L., Skubik-Peplaski, C., & Ackerman, K.B. (2021). A Systematic Review of the Effectiveness of Interventions to Improve Handwriting and Spelling in Children with Specific Learning Disabilities. *J. Occup. Ther. Sch. Early Interv.*, 14, 437–465.
11. Bracegirdle, H. (1993). The use of play in occupational therapy for children: What is play? *British Journal of Occupational Therapy*, 55, 107–8.
12. Bulgarelli, D., & Bianquin, N. (2021). Conceptual review of play. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/302313787.pdf>
13. Canning, N. (2022). Implementing an Empowerment Framework: The Significance for Children’s Play Environments and Reflective Practice. *Educ. Sci.*, 12(8), 556. <https://doi.org/10.3390/educsci12080556>
14. Catalano, H., Albulescu, I., Stan, C., Mestic, G., & Ani-Rus, A. (2023). Child-centered approach through slow education principles: A view to child personality development in early childhood. *Sustainability*, 15(11), 8611. <https://doi.org/10.3390/su15118611>
15. Colliver, Y., & Veraksa, N. (2019). The aim of the game: A pedagogical tool to support young children's learning through play. *Learning, Culture and Social Interaction*, 21, 296-310. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2019.03.001>
16. Colliver, Y., Harrison, L. J., Brown, J. E., & Humburg, P. (2022). Free play predicts self-regulation years later: Longitudinal evidence from a large Australian sample of toddlers and preschoolers. *Early Childhood Research Quarterly*, 59, 148-161. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.11.011>
17. Cross, L. A., & Coster, W. J. (1997). Symbolic play language during sensory integration treatment. *Am J Occup Ther*, 51(10), 808-14.
18. Da Silva, B. M. S., Rieffe, C., Frijns, J. H. M., Sousa, H., Monteiro, L., & Veiga, G. (2022). Being deaf in mainstream schools: The effect of a hearing loss in children’s playground behaviors. *Children*, 9(7), 1091. <https://doi.org/10.3390/children9071091>

19. Denzin, N. K. (1975). Play, games and interaction: The contexts of childhood socialization. *The Sociological Quarterly*, 16(4), 458-478.
20. Diamond A, & Lee K. (2011). Interventions shown to aid executive function development in children 4 to 12 years old. *Science*. 2011 Aug 19;333(6045):959-64. doi: 10.1126/science.1204529.
21. Downs, S.H., & Black, N. (1998). The feasibility of creating a checklist for the assessment of the methodological quality both of randomised and non-randomised studies of health care interventions. *J. Epidemiol. Community Health*, 52, 377–384.
22. Dunkerley, E., Tickle-Degnen, L., & Coster, W.J. (1997). Therapist-child interaction in the middle minutes of sensory integration treatment. *Am J Occup Ther*, 51(10), 799-805.
23. Español, S., Bordoni, M., Martínez, M., Camarasa, R., & Carretero, S. (2015). Forms of vitality play and symbolic play during the third year of life. *Infant Behavior and Development*, 40, 242-251. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2015.05.008>
24. Fiss, A. L., Håkstad, R. B., Looper, J., Pereira, S. A., Sargent, B., Silveira, J., Willett, S., & Dusing, S. C. (2023). Embedding play to enrich physical therapy. *Behav. Sci.*, 13(6), 440. <https://doi.org/10.3390/bs13060440>
25. Fu, J., Tanner, H. G., Heinz, J. N., Karydis, K., Chandlee, J., & Koirala, C. (2015). Symbolic planning and control using game theory and grammatical inference. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 37, 378-391. <https://doi.org/10.1016/j.engappai.2014.09.020>
26. Gayà-Barroso, A., González-Moreno, J., Rodríguez, A., Ripoll-Vera, T., Losada-López, I., Gili, M., & Cisneros-Barroso, E. (2022). Accessibility to occupational therapy services for hereditary transthyretin amyloidosis. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 19(8), 4464. <https://doi.org/10.3390/ijerph19084464>
27. González-Sala, F., Gómez-Marí, I., Tárraga-Mínguez, R., Vicente-Carvajal, A., & Pastor-Cerezuela, G. (2021). Symbolic play among children with autism spectrum disorder: A scoping review. *Children*, 8(9), 801. <https://doi.org/10.3390/children8090801>
28. Garaigordobil, M., Berruero, L., & Celume, M.-P. (2022). Developing Children's Creativity and Social-Emotional Competencies through Play: Summary of Twenty Years of Findings of the Evidence-Based Interventions "Game Program". *J. Intell.*, 10(4), 77. <https://doi.org/10.3390/jintelligence10040077>

29. Glauser-Abou Ismail, N., Pahl, A., & Tschiesner, R. (2022). Play-Based Physics Learning in Kindergarten. *Educ. Sci.*, 12(5), 300. <https://doi.org/10.3390/educsci12050300>
30. Hammell KW. (2004). Dimensions of meaning in the occupations of daily life. *Can J Occup Ther.* 2004 Dec;71(5):296-305. [doi: 10.1177/000841740407100509](doi: 10.1177/000841740407100509).
31. Jarrold, C., Boucher, J., & Smith, P. (1993). Symbolicplayinautism: a review. *J AutismDevDisord*, 23(2), 281-307.
32. Jidovtseff, B., Pirard, F., Martin, A., McCrorie, P., Vidal, A., & Pools, E. (2022). Parental assessment of benefits and of dangers determines children's permission to play outdoors. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 19(18), 11467. <https://doi.org/10.3390/ijerph191811467>
33. Kervin, L., & Mantei, J. (2022). Pretend play: Children in control of a shifting narrative. *Educ. Sci.*, 12(12), 925. <https://doi.org/10.3390/educsci12120925>
34. Klabbers, J. H. G., & van der Waals, B. (1989). From rigid-rule to free-form games: Observations on the role of rules. *Simulation-Gaming*, 225-234. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-037115-3.50041-9>
35. Koçak, O., Ergin, M., & Younis, M. Z. (2022). The Associations between Childhood Experiences and Occupational Choice Capability, and the Mediation of Societal Gender Roles. *Healthcare*, 10(6), 1004. <https://doi.org/10.3390/healthcare10061004>
36. Kourti, A., Stavridou, A., Panagouli, E., Psaltopoulou, T., Tsolia, M., Sergentanis, T. N., & Tsitsika, A. (2021). Play behaviors in children during the COVID-19 pandemic: A review of the literature. *Children*, 8(8), 706. <https://doi.org/10.3390/children8080706>
37. Lee-Cultura, S., Sharma, K., & Giannakos, M. (2022). Children's play and problem-solving in motion-based learning technologies using a multi-modal mixed methods approach. *International Journal of Child-Computer Interaction*, 31, 100355. <https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2021.100355>
38. Lemez, S., & Jimenez, D. (2022). Occupational therapy education and entry-level practice: A systematic review. *Educ. Sci.*, 12(7), 431. <https://doi.org/10.3390/educsci12070431>

39. Lynch, H., & Moore, A. (2016). Play as an occupation in occupational therapy. *British Journal of Occupational Therapy*, 79(9), 519-520. <https://doi.org/10.1177/0308022616664540>
40. Little, H. (2022). "It's about Taking the Risk": Exploring Toddlers' Risky Play in a Redesigned Outdoor Space. *Educ. Sci.*, 12(10), 677. <https://doi.org/10.3390/educsci12100677>
41. Lifter, K., Mason, E. J., Minami, T., Cannarella, A., & Tennant, R. (2022). Emergent patterns in the development of young children's object play. *Acta Psychologica*, 224. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103524>
42. Loebach, J., & Cox, A. (2020). Tool for observing play outdoors (TOPO): A new typology for capturing children's play behaviors in outdoor environments. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17(15), 5611. <https://doi.org/10.3390/ijerph17155611>
43. Lynch, H., Prellwitz, M., & Moore, A. H. (2017). The state of play in children's occupational therapy: A comparison between Ireland, Sweden and Switzerland. Volume 81, Issue 1. <https://doi.org/10.1177/0308022617733256>
44. McCune-Nicolich, L. (1981). Toward symbolic functioning: Structure of early pretend games and potential parallels with language. *Child Development*, 52(3), 785-797. <https://www.jstor.org/stable/1129078>
45. Nasri, M., Tsou, Y.-T., Koutamanis, A., Baratchi, M., Giest, S., Reidsma, D., & Rieffe, C. (2022). A Novel Data-driven Approach to Examine Children's Movements and Social Behaviour in Schoolyard Environments. *Children*, 9(8), 1177. <https://doi.org/10.3390/children9081177>
46. Nijhof, S. L., Vinkers, C. H., van Geelen, S. M., Duijff, S. N., Achterberg, E. J. M., van der Net, J., Veltkamp, R. C., Grootenhuis, M. A., van de Putte, E. M., Hillegers, M. H. J., van der Brug, A. W., Wierenga, C. J., Benders, M. J. N. L., Engels, R. C. M. E., van der Ent, C. K., Vanderschuren, L. J. M. J., & Lesscher, H. M. B. (2018). Healthy play, better coping: The importance of play for the development of children in health and disease. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 95, 421-429. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2018.09.024>
47. Orr, E., & Geva, R. (2015). Symbolic play and language development. *Infant Behavior and Development*, 38, 147-161. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2015.01.002>

48. Park, J. (2019). The qualities criteria of constructive play and the teacher's role. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 18(1), 126. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1201796.pdf>
49. Parham, D., & Fazio, L. (2007). *Play in occupational therapy for children* (2nd ed.).
50. *Paediatrica Croatica*. (2008). ULOGA RADNOG TERAPEUTA KOD DJECE S POREMEĆAJIMA UČENJA. Vol. 52 No. 3. Sažetak sa skupa.
51. Pereira, J. V., Dionísio, J., Lopes, F., & Cordovil, R. (2023). Playing at the schoolyard: “The who’s, the what’s and the how long’s” of loose parts. *Children*, 10(2), 240. <https://doi.org/10.3390/children10020240>
52. Petrović-Sočo, B. (2014). Symbolic play of children at an early age. *Croatian Journal of Education*, 16(Sp.Ed.No.1), 235-251.
53. Pierce, D. (2001). Untangling occupation and activity. *American Journal of Occupational Therapy*, 55, 138–146.
54. Reche-Olmedo, L., Torres-Collado, L. M., Compañ-Gabucio, L. M., & Garcia-de-la-Hera, M. (2021). The role of occupational therapy in managing food selectivity of children with autism spectrum disorder: A scoping review. *Children*, 8(11), 1024. <https://doi.org/10.3390/children8111024>
55. Rodger, S., & Ziviani, J. (1999). Play-based occupational therapy. *Occupational Therapy International*, 6(4), 337-365. <https://doi.org/10.1080/103491299100542>
56. Robinson, E. L., StGeorge, J., & Freeman, E. E. (2021). A systematic review of father–child play interactions and the impacts on child development. *Children*, 8(5), 389. <https://doi.org/10.3390/children8050389>
57. Romero-Ayuso, D., Ruiz-Salcedo, M., Barrios-Fernández, S., Triviño-Juárez, J. M., Maciver, D., Richmond, J., & Muñoz, M. A. (2021). Play in children with neurodevelopmental disorders: Psychometric properties of a parent report measure ‘My Child’s Play’. *Children*, 8(1), 25. <https://doi.org/10.3390/children8010025>
58. Rosenberg, L. (2022). Persistence on Task, Executive Functions, and the Perceived Meaning of Occupations Among Children. *Am J Occup Ther*, 76(4). doi: 10.5014/ajot.2022.049022.
59. Rosenberg, L., & Avrech Bar, M. (2020). The perceived meaning of occupations among children: correlations with children's socio-emotional characteristics and executive functions. *Aust Occup Ther J*, 67(6), 572-580. [doi: 10.1111/1440-1630.12690](doi: 10.1111/1440-1630.12690).

60. Rosenberg, L., Cohen Erez, A. (2023). Differences in Meaning of Occupations Between Children With and Without Neurodevelopmental Disorders. *OTJR (Thorofare N J)*, 43(1), 35-42. [doi: 10.1177/15394492221094314](doi: 10.1177/15394492221094314).
61. Rosenberg, L., Pade, M., Reizis, H., & Bar, M.A. (2019). Associations Between Meaning of Everyday Activities and Participation Among Children. *Am J Occup Ther*, 73(6). doi: 10.5014/ajot.2019.032508.
62. Saracho, O. N. (2023). Theories of Child Development and Their Impact on Early Childhood Education and Care. *Early Childhood Education Journal* volume 51, pages15–30.
63. Seoane-Martín, M.E., & Rodríguez-Martínez, M.C. (2023). Potential Role of Occupational Therapist Intervention in Elementary School for Children with Additional Support Needs: A Systematic Review. *Children*, 10(8), 1291.
64. Serrada-Tejeda, S., Santos-del-Riego, S., May-Benson, T. A., & Pérez-de-Heredia-Torres, M. (2021). Influence of ideational praxis on the development of play and adaptive behavior of children with autism spectrum disorder: A comparative analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18(11), 5704. <https://doi.org/10.3390/ijerph18115704>
65. Sutapa, P., Pratama, K. W., Rosly, M. M., Syed Ali, S. K., & Karakauki, M. (2021). Improving motor skills in early childhood through goal-oriented play activity. *Children*, 8(11), 994. <https://doi.org/10.3390/children8110994>
66. Sia, M. K., Yew, W. C., & Low, X. W. (2023). Exploring the causal effects of outdoor play on school readiness of preschoolers in the Klang Valley, Malaysia. *Sustainability*, 15(2), 1170. <https://doi.org/10.3390/su15021170>
67. Stagnitti, K., & Unsworth, C. (2000). The importance of pretend play in child development: An occupational therapy perspective. *British Journal of Occupational Therapy*, 63(3).
68. Tandler, N., & Proyer, R. T. (2022). Deriving information on play and playfulness of 3–5-year-olds from short written descriptions: Analyzing the frequency of usage of indicators of playfulness and their associations with maternal playfulness. *Behav. Sci.*, 12(10), 385. <https://doi.org/10.3390/bs12100385>
69. Vigil-Dopico, R., Delgado-Lobete, L., Montes-Montes, R., & Prieto-Saborit, J. A. (2022). A comprehensive analysis of the relationship between play performance and

- psychosocial problems in school-aged children. *Children*, 9(8), 1110. <https://doi.org/10.3390/children9081110>
70. Wang, C. M., Lee, B. T., & Lo, T. Y. (2023). The design of a novel digital puzzle gaming system for young children's learning by interactive multi-sensing and tangible user interfacing techniques. *Sustainability*, 15(4), 3036. <https://doi.org/10.3390/su15043036>
71. Weber, A. M., & Leuchter, M. (2022). Fostering children's block building self-concepts and stability knowledge through construction play. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 80. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101400>
72. Webber, C. E., & Lee, P. C. (2020). Play in elephants: Wellbeing, welfare or distraction? *Animals*, 10(2), 305. <https://doi.org/10.3390/ani10020305>
73. World Federation of Occupational Therapists. (2015). Defining occupational therapy. *World Fed. Occup. Ther. Bull.*, 71, 18.
74. Yang, J. T., Chen, C. I., & Zheng, M. C. (2023). Elevating children's play experience: A design intervention to enhance children's social interaction in park playgrounds. *Sustainability*, 15(8), 6971. <https://doi.org/10.3390/su15086971>

WEB IZVORI

1. ALGOLITTLE. (2020). Algorithmic thinking skills through play-based learning for future's code literates [Knowledge Paper]. https://www.algolittle.org/wp-content/uploads/2022/02/KNOWLEDGE-PAPER_ALGOLITTLE_final-version_revised-1.pdf
2. Aurum Kids. (2022). Benefits of construction play in early childhood. <https://aurumkids.com.au/benefits-of-preschool-construction-play/>
3. Chewter, C. Block play – The benefits of manipulative play in early years. <https://www.teachearlyyears.com/learning-and-development/view/the-benefits-of-block-play>
4. Charnigo, A. (2019). Play Therapy: Comparing and contrasting the different types and effects. Penn State York.
5. <https://bpb-us-e1.wpmucdn.com/sites.psu.edu/dist/4/35327/files/2015/10/Play-Therapy-Lit-review.pdf>

6. CHATTERBOX. (2019). What's the Difference Between Behavioural Therapy and Occupational Therapy? <https://www.chatterbox.com.au/blog/whats-the-difference-between-behavioural-therapy-and-occupational-therapy/>
7. Christenson, M. (2016, October 19). How to introduce symbolism in the form of a game. <https://theartofeducation.edu/2016/10/introduce-symbolism-form-game/>
8. Discovery Building Sets. (2021). Constructive play | A world of opportunities for exploration. <https://discoverybuildingsets.com/blogs/dbs-articles/constructive-play>
9. GENPHYSIO. (2020, August 17). Play Based Therapy – What is it and How Can it be Beneficial for my Child?
10. <https://www.a4pt.org/page/PTMakesADifference/Play-Therapy-Makes-a-Difference.htm>.
11. Good Play Guide. (2021, April 19). How to encourage learning through open-ended construction play. <https://www.goodplayguide.com/blog/how-to-encourage-learning-through-open-ended-construction-play/>
12. Healthline. (2022). What is symbolic play and why is it important? <https://www.healthline.com/health/childrens-health/symbolic-play>
13. Helpful Professor. (2022). Symbolic play examples. <https://helpfulprofessor.com/symbolic-play-examples/>
14. Marshall-Seslar, A. (2022). Stages of play: The play theories of Parten and Piaget. Retrieved from <https://wellbeingswithalysia.com/stages-of-play/>
15. Mcilroy, T. (2023, June 15). What is construction play? Benefits and play ideas. Empowered Parents. <https://empoweredparents.co/construction-play/>
16. Patwal, S. (2023, July 6). Symbolic play: Definition, importance and steps to encourage it. Mom Junction. https://www.momjunction.com/articles/symbolic-play-importance-steps-to-encourage_00772366/
17. PGPedia. (2022). Games with rules. <https://www.pgpedia.com/g/games-rules>
18. Pentagon Play. (2020). How construction play can benefit children's physical and mental development. The benefits of construction play. <https://www.pentagonplay.co.uk/news-and-info/benefits-of-construction-play>
19. Twinkl. (2023). Symbolic play. <https://www.twinkl.hr/teaching-wiki/symbolic-play>
20. <https://www.britishcouncil.org/programmes/creative-play/defining-creative-play-literature-review-part-2>

21. <https://www.rcot.co.uk/practice-resources/rcot-practice-guidelines/occupational-therapy-and-play-practice-guidelines>
22. <https://www.kidscreektherapy.com/whats-the-difference-between-occupational-and-physical-therapy-for-children/>. (2022). What's the Difference Between Occupational and Physical Therapy for Children?